

INSPIRACJE DO ZAJĘĆ Z DZIEĆMI I MŁODZIEŻĄ
NA PODSTAWIE SERIALU DOKUMENTALNEGO „EFEKT DOMINA”

13-15 LAT

DZIAŁANIA

WIEM. CZUJĘ... POMAGAM!

Inni dają nam siłę, dzięki której możemy czynić cuda

Jeśli nie rozumiemy innych, trudno nam przejść się ich sprawami, poczuć, że ich problemy są także nasze. A jeśli tego nie czujemy, to trudno nam pomagać i działać razem z przekonaniem, że łączy nas wspólny cel. Trzecia edycja naszych inspiracji do zajęć z dziećmi i młodzieżą „Wiem. Czuję... Pomagam!” to efekt wielu akcji pomocowych Kulczyk Foundation na całym świecie. Powstała ona na podstawie wszystkich naszych doświadczeń, które towarzyszyły przygotowywaniu serialu dokumentalnego „Efekt Domina”, emitowanego w 2016 i 2017 roku.

Pomaganie ma wiele twarzy. Kiedy już zdecydujemy się robić coś dla innych, najważniejsze jest, byśmy nie tracili z oczu tego, co jest na horyzoncie naszych działań. Zwykle pomoc, ta w najpiękniejszym wydaniu, kojarzy nam się z tym, że to silniejszy pomaga słabszemu. Po pierwsze silniejszy powinien to robić po to, by wzmocnić słabszego, a po drugie, nie powinien zapominać, że każdy jest w czymś najlepszy i należy się tą mocą dzielić.

Choć dla widzów „Efekt Domina” to przede wszystkim serial dokumentalny, to w rzeczywistości jest on programem pomocowym Kulczyk Foundation. Każdego roku w odległych miejscach świata prowadzimy wiele akcji wsparcia. Pomagamy lokalnym społecznościom zrobić pierwszy krok na drodze do wielkiej zmiany jakości życia. Czy jesteśmy silniejsi? W jakimś sensie tak, bo przybywamy z wiedzą, funduszami, narzędziami niezbędnymi do przeprowadzenia zmian tam, gdzie tego wszystkiego brakuje. Rozpoczęliśmy nasze działania, aktywizując również beneficjentów pomocy. Wielokrotnie obserwowałam ogromny entuzjazm i zaangażowanie ludzi, którym pomogliśmy popchnąć tę pierwszą kostkę domina. Popchnęliśmy ją wspólnie, ale tak naprawdę to ich dzieło.

Bardzo dużo dostałam w życiu od tych, którym pomagam z moją Fundacją. Wiem, że teraz i ja, i oni stanowimy swoistą wspólnotę. Bo połączył nas cel, zrozumieliśmy się nawzajem, zobaczyliśmy, że jesteśmy podobni i że razem możemy więcej. Chciałabym, aby uczniowie biorący udział w prowadzonych przez Państwa zajęciach na podstawie inspiracji „Wiem. Czuję... Pomagam!” też dostali od świata coś tak cennego i stali się dzięki temu odpowiedzialnymi, mądrymi i dobrymi ludźmi.

Dominike Delcoff

Patronat
honorowy:

RZECZNIK PRAW DZIECKA
Marek Michalak

Patronat
merytoryczny:

UNIWERSYTET IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU
Wydział Studiów Edukacyjnych

Partnerzy:

 WYDAWNICTWA
SZKOLNE
I PEDAGOGICZNE

www.wiemczujepomagam.pl

Od każdego z nas zależy tak wiele... Edukacja do empatii

Świat, w którym żyjemy, preferuje to, co indywidualne. Indywidualność stawia się ponad to, co wspólne. To, co „moje”, jest bardziej istotne od tego, co „nasze”. Żyjemy koncentrując się na zaspokojeniu własnych potrzeb, pragnień, preferencji i zapominamy, że choć z całą pewnością jesteśmy wyjątkowi, to przecież żyjemy wśród innych. Wśród ludzi równie jak my wyjątkowych. Kontakty z drugim człowiekiem wzbogacają nas, gdyż „wszystko, co łączy ludzi, jest dobrem i pięknem”. To przecież dzięki innym zdobywamy wiedzę, uczymy się, czerpiąc z ich doświadczeń. Inni ludzie modelują nasze zachowania, są wzorami, które naśladujemy, determinują nasz sposób postrzegania świata, wpływają na nasz system wartości. To inni ludzie wspierają nas w trudnych chwilach, pomagają, niosą pocieszenie. To inni ludzie uczą nas wrażliwości, otwartości, ufności...

Szczególną wartość mają kontakty z drugim człowiekiem, gdy wokół dzieje się źle. Bo przecież świat nie zawsze jest dobry i przyjazny. Ludzie doświadczają zła spowodowanego różnymi przyczynami, także tego wywołanego przez innych ludzi. Często tak jest, że inni ludzie stoją za niedolą jednostek i całych grup. Ale przecież to również inni ludzie mogą pomóc pokonać niedolę, odwrócić zły los, gdy potrafią nieść wsparcie, gdy wyciągną pomocną dłoń, dadzą pocieszenie. To od nas zależy, jak postąpimy w danej sytuacji, po której stronie staniemy: czy będziemy biernie się przyglądać, czy będziemy naszą obojętnością pogłębiać niedolę drugiego człowieka, czy też swoją aktywną postawą, brakiem zgody na zło – przyczynimy się do zmiany jego sytuacji. Właśnie **kształtowanie postawy aktywnej niezgody na zło**, którego tak wiele wokół, którego codziennie doświadczają ludzie **jest celem zajęć** zaproponowanych w tych materiałach. Chcemy rozwijać w młodych ludziach **postawę otwartości** na potrzeby drugiego człowieka, **uwważnego przyglądania się ludziom i światu**. Chcemy uczyć młodych ludzi, że **mogą tworzyć taki świat, w którym każdy będzie miał godne warunki do wzrastania, rozwoju indywidualnych i społecznych zasobów**. Chcemy zachęcić do współtworzenia takiej rzeczywistości społecznej, która będzie bezpieczna i przyjazna ludziom. Bo przecież **od każdego z nas zależy tak wiele...**

Scenariusze zajęć „Wiem. Czuję... Pomagam!” to materiały dydaktyczne dla nauczycieli do wykorzystania podczas lekcji wychowawczych. To narzędzie dla nauczyciela – przewodnika po świecie ludzi. Scenariusze podpowiadają, jak rozmawiać z dziećmi i młodzieżą na trudne tematy obecne w dzisiejszym świecie. Dzięki rozmowie i wspólnie podejmowanym działaniom uczniowie mogą dostrzec, przeżyć i zrozumieć, że „spotkania z innymi ludźmi czynią nasze życie warte przeżycia”. Doświadczają tego, że wspierając innych sami otrzymujemy bardzo wiele. Poznając ludzi, ucząc się od nich i działając wspólnie z nimi: **WIEMY WIĘCEJ, ROZUMIEMY WIĘCEJ, JESTEŚMY BARDZIEJ WRAŻLIWI, BARDZIEJ EMPATYCZNI, UCZYMY SIĘ POMAGAĆ I SAMI OTRZYMUJEMY TAK WAŻNE DLA NAS WSPARCIE**.

Prof. UAM dr hab. Kinga Kuszak
Wydział Studiów Edukacyjnych
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu

PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA:

Scenariusze lekcji są zgodne z celami określonymi w podstawie programowej dla szkolnictwa ogólnego takimi, jak:

- wprowadzanie uczniów w świat wartości, w tym ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu;
- kształtowanie postawy otwartej wobec świata i innych ludzi, aktywności w życiu społecznym oraz odpowiedzialności za zbiorowość;
- rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;
- wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat.

Zaproponowane zajęcia pozwalają wspierać rozwój następujących umiejętności:

- sprawne komunikowanie się w języku polskim;
- krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;
- kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin;
- rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych;
- praca w zespole i społeczna aktywność;
- aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego oraz kraju.

Zajęcia mogą zostać włączone do programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły w myśl zasady, że „zadaniem szkoły jest ukierunkowanie procesu wychowawczego na wartości, które wyznaczają cele wychowania i kryteria jego oceny”². Proponujemy zatem ich realizację podczas lekcji wychowawczych.

CELE LEKCJI WYCHOWAWCZYCH:

- Każda lekcja rozpoczyna się wyjaśnieniem: „dlaczego warto poruszyć temat”. Ma ono pomóc nauczycielowi prowadzić rozmowę i działać wspólnie z uczniami.
- Podczas rozmów i wspólnego działania uczniowie i nauczyciel mogą zrealizować trzy kluczowe cele – wykonują trzy „kroki” wyrażone hasłami: wiem, czuję, pomagam.
- Nauczyciel może jednak wykonać z uczniami jeden krok – osiągnąć jeden cel, jeżeli uzna, że podczas lekcji tyle mogą wspólnie zrobić.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 24 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej.

² Tamże.

STRUKTURA LEKCJI WYCHOWAWCZYCH:

Wszystkie zajęcia mają stałą strukturę i składają się z następujących elementów:

1. **Wprowadzenie** – którego celem jest zwrócenie uwagi uczniów na jakiś problem.
2. **Rozmowa** – pozwala uczniom dostrzec i nazwać problem oraz ustalić „początek działań”.
3. **Przygotowanie do projekcji filmu** – ma na celu przygotowanie przez zwrócenie uwagi uczniów na najważniejsze treści, które zostaną przedstawione w reportażu.
4. **Projekcja reportażu**.
5. **Refleksja po filmie** – to możliwość swobodnego podzielenia się refleksjami, wrażeniami po filmie. W tej części proponujemy nauczycielowi pytania ułatwiające prowadzenie rozmowy z uczniami w taki sposób, aby wyeksponować kluczowe zagadnienia i zwrócić uwagę uczniów na najważniejsze kwestie.
6. **Zadanie** – jego celem jest działanie uczniów prowadzące do emocjonalnego „przeżycia” problemu.
7. **Rozmowa** – porządkuje zdobytą wiedzę, pozwala podzielić się wrażeniami, spostrzeżeniami, sformułować refleksje itp.
8. **Podsumowanie** – nawiązuje do sformułowanych na wstępie celów: wiem, czuję, pomagam. Ta część zajęć umożliwi nauczycielowi dokonanie ewaluacji i określenie, jakie cele udało się wspólnie z uczniami zrealizować (ile kroków poczynili jego uczniowie).

Zajęcia zostały zaplanowane w określonej kolejności, gdyż prowadzimy uczniów przez kolejne cele i zadania w takim porządku, aby uczniowie mogli wykorzystać już zdobytą wiedzę i doświadczenie do pracy nad kolejnym zagadnieniem.

Proponowane tematy zajęć:

1. Pomagaj innym czuć się bezpiecznie.
2. Szanuj drugiego człowieka.
3. Nie rób krzywdy innym ludziom.
4. Nie oceniaj pochopnie.
5. Dotrzymuj danego słowa.
6. Spełniaj swe marzenia – nie kosztem innych.
7. Szukaj wiedzy i dziel się nią.
8. Łącz siły we wspólnym celu.

Zajęcia zaplanowane zostały tak, żeby nauczyciel mógł:

- w sposób dowolny modyfikować ich przebieg;
- wykorzystać inne niż zaproponowane przykłady;
- zrealizować z uczniami inne zadania;
- wrócić do podjętego tematu na kolejnej lekcji lub za kilka lekcji.

Dzieci muszą mieć w szkole czas na refleksję, przeżycia i emocje

Dzisiejszy świat gna w zawrotnym tempie. Często potykając się o własne nogi. Wiedza to potęga, kto ma informację, ten rządzi – przekonuje wielu. Tymczasem ja wolę, aby człowiek, zwłaszcza ten najmłodszy, znalazł trochę czasu, by zastanowić się głębiej, przeżyć, zrozumieć nie tylko powiązania faktów i równania, ale i wartości. Tak, by stały się jego. Dlatego z wielką przyjemnością zgodziłem się objąć patronatem honorowym nową edycję „Wiem. Czuję... Pomagam! Inspiracje do zajęć z dziećmi i młodzieżą”.

Oczywiście będzie to tysięczny głos w dyskusji, jeśli powiem, że uczniowie są przeciążeni. Ale są. I nie o to chodzi, by to powtarzać, tylko żeby zrobić coś, co sprawi, że polska szkoła zacznie nie tylko kształcić, ale i w równym stopniu wychowywać. To nie znaczy, że tego nie robi i nie miejmy tu pretensji do nauczycieli. Oni potrafią mądrze i odpowiedzialnie rozmawiać z uczniami nie tylko o polskim, matematyce, geografii, ale także o tym, jak być dobrym człowiekiem. Potrzebują jednak wsparcia z naszej strony i czasu, bo do tak ważnej rozmowy z dziećmi trzeba się przygotować.

Bardzo często mówi się, że wybitni ludzie, wręcz geniusze, bywają skupieni wyłącznie na sobie. Czy stanowią wartość dla społeczności? Mimo wszystko oczywiście tak, ale zastanówmy się, ile może zdziałać geniusz, dla którego motywacją jest społeczność. Co by było, gdyby np. skądinąd ekscentryczny Nikola Tesla, czy obecnie Elon Musk nie brali pod uwagę korzyści płynących dla innych z tego, co opracowują? Dlatego warto zacząć od otwarcia dziecka na innych ludzi, od takich zajęć, które pomogą mu w społecznym dojrzwaniu. Pomogą stać się po prostu dobrym człowiekiem, takim jakim była Irena Sendlerowa, o której szczególnie pamiętajmy w 2018 roku – Roku Ireny Sendlerowej. Pamiętajmy o tym, zanim do programu nauki dołożymy kolejną porcję równań, historycznych faktów czy zasad fizyki. To trzeba robić po coś. W żadnym razie nie wolno nam abstrahować od tego, że człowiek nie bez przyczyny jest istotą społeczną.

Niezwykle ważnym jest kształcenie i wychowanie homo sapiens w kierunku homo amans. Projekt Pani Dominiki Kulczyk obok świata społecznego wąskiej grupy, pokazuje problemy świata globalnego, zwraca uwagę na potrzebę współpracy, empatii, pomagania potrzebującym. Zauważa problemy dzieci tu i na końcu świata. Cytując Irenę Sendlerową przestrzega: „A co na to świat? Potężne mocarstwa? Świat milcza! A milczenie czasem znaczy przyzwolenie na to, co się dzieje...”

Nie wolno nam milczeć! Naszym imperatywem jest mówić i działać!

Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka

TANZANIA

SCENARIUSZ LEKCJI

POMAGAJ INNYM CZUĆ SIĘ BEZPIECZNIE

 Czas trwania
45 minut

TEMAT:

POMAGAJ INNYM CZUĆ SIĘ BEZPIECZNIE

Zaaranżuj salę do pracy w grupach. Wydrukuj materiały z załączonej płyty. Przygotuj projekcję fragmentów filmu zamieszczonych na płycie. Przed zajęciami zapoznaj się z całym odcinkiem dostępnym na stronie www.kulczykfoundation.org.pl

DLACZEGO WARTO PORUSZYĆ TEN TEMAT:

Każdy człowiek potrzebuje bezpieczeństwa emocjonalnego. To bezpieczeństwo zapewnia mu wspólnota: grupa rówieśnicza, krąg przyjaciół, znajomi, ludzie z którymi współpracuje, podziela pasje i zainteresowania. Bezpieczeństwa emocjonalnego szczególnie potrzebują ludzie, którzy znaleźli się w nowej, nieznannej, nieprzewidywalnej sytuacji – np. w nowym miejscu. To miejsce mogą pomóc oswoić nam inni ludzie. Dzięki nim nowe miejsce może stać się przyjazną, bezpieczną „przystanią”.

CĘLE ZAJĘĆ:

Może uda się zrobić z uczniami jeden krok, może dwa, a może aż trzy. Zawsze będzie to Wasz wspólny sukces – Twój i Twoich uczniów!

Krok 1 – WIEM: Uczeń wie, że przynależność do wspólnoty daje poczucie bezpieczeństwa.

Krok 2 – CZUJĘ: Uczeń potrafi określić, jak się może czuć osoba będąca członkiem jakiejś wspólnoty.

Krok 3 – POMAGAM: Uczeń wyraża gotowość włączenia innych do swojej wspólnoty.

WPROWADZENIE DO ZAJĘĆ:

Przeczytaj uczniom treść maila wysłanego przez chłopca do kolegi: „Cześć Darek, za kilka dni przeprowadzam się z rodzicami do innego miasta, no i będę chodził do innej szkoły, nie do naszej. Ale to już ci mówiłem. Chciałbym się spotkać i pogadać, bo boję się tej przeprowadzki”.

Porozmawiaj z uczniami, pomogą Ci w tym następujące pytania:

- Jak myślicie, jak zmieni się życie autora maila?
- Co będzie dla niego ważne w nowej sytuacji?

Wskazówka:

W trakcie rozmowy odwołaj się także do doświadczeń uczniów związanych ze zmianą szkoły lub do ich bliższej lub dalszej przyszłości związanej z wyborem i zmianą szkoły.

Teraz zaproponuj rozmowę w parach. Podziel klasę na pary lub małe grupy. Poproś uczniów, by ze sobą porozmawiali. Możesz zadać następujące pytania:

- Jak się czułeś w ciągu pierwszych dni w nowej szkole? /Jak będziesz czuć się w nowej szkole w trakcie pierwszych dni?
- Jakie miałeś obawy?/ Czego najbardziej się obawiasz?

Wskazówka:

Dostosuj pytanie do doświadczeń uczniów, wybierając jedną z zaproponowanych opcji.

dalszy ciąg scenariusza na 10 stronie

TANZANIA: wiemy o dzikich zwierzętach, nie wiemy o problemach ludzi

MIEJĘDZY CZERWONYMI GÓRAMI A BŁĘKITNYM OCEANEM

To największy kraj Afryki Wschodniej. Powierzchnia tego państwa wynosi ponad 947 tys. km² i składa się z dwóch głównych części – lądowej Tanganiki i wyspiarskiego Zanzibaru oraz wysp Pemba i Mafia. Nazwa powstała z połączenia pierwszych sylab tych dwóch dużych kawałków TAN+ZAN. Liczba ludności to około 53 miliony 950 tysięcy osób. Stolicą tego kraju jest Dodoma.

Kraj ten graniczy od północy z Kenią, Ugandą, od zachodu z Rwandą, Burundi i Demokratyczną Republiką Kongo oraz Zambią, Malawi i Mozambikiem od południa. Na wschodzie oblewają go wody Oceanu Indyjskiego. To właśnie położenie i kraje graniczące z nim mają duży wpływ na obecną sytuację.

W krajobrazie Tanzanii dominują wyżyny oraz góry. Na zachodzie kraju wyróżnia się Wyżyna Wschodnioafrykańska, która graniczy od wschodu z Wielkimi Rowami Wschodnioafrykańskimi. Gdy zamkniemy oczy, możemy sobie wyobrazić najwyższy szczyt tego kraju i całego kontynentu – Kilimandżaro (5895 m n.p.m.).

czytaj dalej na 10 stronie

Tanzania to kraj przepięknych jezior

Obóz Nyarugusu – uchodźcy odbierają miesięczne racje żywności

To właśnie tu w ciągu kilku dni uda nam się przejść przez wszystkie strefy klimatyczne: od gorących tropików po rejony arktycznego zima i lodowców górskich.

Na granicy państwa znajdują się trzy jeziora pochodzenia tektonicznego: Jezioro Wiktorii, Niasa i Tanganika. Kraj leży w strefie równikowej. W zależności od położenia możemy wyróżnić odmianę monsunową (co oznacza obfite opady latem) lub podrównikową, gdzie jest pora deszczowa i sucha. Co ciekawe, na południu kraju jest jedna pora deszczowa, a na północy dwie.

Dostęp do wody w obozie to jeden z podstawowych problemów

MAGNETYCZNE KRAJOBRAZY, KTÓRE WABIĄ TURYSTÓW

Większość Europejczyków postrzega Tanzanię jako raj na ziemi. Gdy tylko uruchomimy wyobraźnię, ujrzymy niekończące się sawanny, a na nich trawy, baobaby, akacje i mnóstwo zwierząt. Jak w parkach narodowych Serengeti czy Ngorongoro, gdzie żyją lwy, żyrafy, antylopy, zebry, hipopotamy, słonie, hieny i wiele innych gatunków zwierząt. Kto choć raz był w Tanzanii, ten doskonale rozumie pojęcie „niekończące się, otwarte zoo świata”. Dzięki swym parkom narodowym kraj ten jak magnes przyciąga turystów

czytaj dalej na 11 stronie

ZAPOWIEDŹ PROJEKCJI FILMU

Poinformuj uczniów, że za chwilę obejrzą fragment filmu i zobaczą ludzi przyjeżdżających do miejsca, którego nie znają, które jest dla nich nowe i gdzie nie znają nikogo.

PROJEKCJA FILMU

REFLEKSJA PO FILMIE

Bezpośrednio po projekcji porozmawiaj z uczniami. Mogą Ci pomóc np. następujące pytania:

- Jak żyją ludzie z filmu?
- Jakie są ich relacje z innymi ludźmi?
- Jak mogą się czuć w zbiorowości obcych ludzi?

ZADANIE:

Tworzymy wspólnotę

To będzie praca w grupach. Podziel losowo uczniów na dwa zespoły. Przedstaw im treść zadania:

Wyobraźcie sobie, że wyjechaliście na wymianę międzyszkolną do innego miasta/kraju. Niech każdy z was wymyśli sobie, kim jest, skąd przyjechał, dlaczego przyjechał, co jest dla niego ważne podczas wyjazdu itp. W nowej szkole spędzicie pół roku. Nie znacie się. Spróbujcie się poznać. Porozmawiajcie o tym, kim jesteście. Zastanówcie się:

dalszy ciąg scenariusza na 11 stronie

Kosztym względnego bezpieczeństwa jest swoboda

W trudnych warunkach trzeba jakoś żyć, zagospodarować otoczenie

W tanzańskim obozie powstaje infrastruktura, która ma służyć wszystkim

- Czego się obawiacie?
- Co pomoże wam poczuć się lepiej w nowej sytuacji?
- Co możecie sobie wzajemnie powiedzieć?
- Co możecie dla siebie zrobić?

Wskazówka:

Znasz swoich uczniów najlepiej, przed wykonaniem zadania zadaj o ich bezpieczeństwo emocjonalne. Zaproponowane zadanie dostosuj do potrzeb i możliwości uczniów.

ROZMOWA

Zachęć uczniów do udziału w rozmowie. Możesz wykorzystać następujące pytania:

- Jak się czuliście podczas zadania?
- Co było dla was ważne?
- Jakie wspólne cele was połączyły?

dalszy ciąg scenariusza na 12 stronie

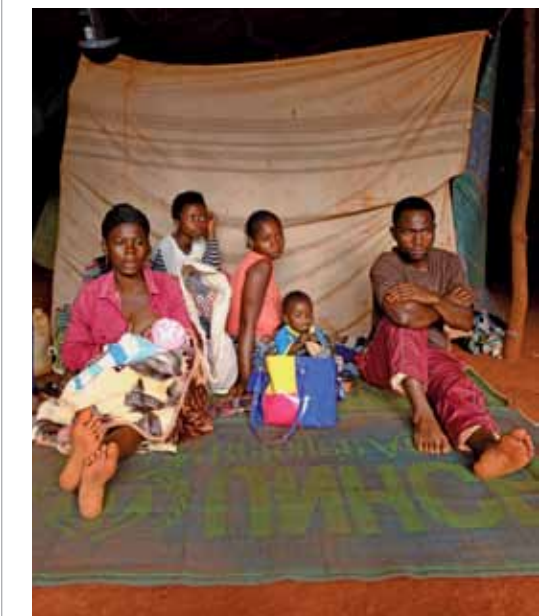
i niezmiennie zachwyca. Podobnie Zanzibar z jego rajskimi plażami, piaskiem i słońcem. Ta wyspa kojarzy się z przyprawami, soczystymi owocami oraz sportami wodnymi. Tu czas płynie wolno i leniwie.

Prawie każdy słyszał też o Masajach – ich kolorowych strojach, pieśniach i charakterystycznych wioskach. Masajowie zamieszkują północną część kraju. Lud ten również obecnie prowadzi półkoczowniczy tryb życia, przemieszczając się ze swoimi stadami krów. Ich okrągłe domy budowane są z mieszanki trawy, błota, krowich odchodów i patyków. Tym zajmują się kobiety. To one również noszą wodę, zbierają drewno na opał i doją bydło. Mężczyźni wypasają stada i są wojownikami. Turyści często mogą zobaczyć wysokich, przystojnych mężczyzn ubranych w czerwone i granatowe stroje, tańczących, grających oraz śpiewających dla przyjezdnych.

KRAJ, W KTÓRYM CIĘŻKO JEST POMAGAĆ INNYM

Niestety obok tych uroczych obrazków, Tanzania ma również inne oblicze. To kraj, gdzie bieda, głód i ubóstwo są problemami codziennymi wielu osób. Około 70 procent mieszkańców żyje tu poniżej progu minimum egzystencji, czyli za mniej niż 1,25 dolara dziennie. Tymczasem, choć Tanzania boryka się z wieloma własnymi problemami, stanowi bazę dla osób uciekających z pobliskiego Burundi i Demokratycznej Republiki Konga. W zachodniej części Tanzanii znajduje się jeden z największych na świecie obozów dla uchodźców, Nyarugusu. Prowadzi go TWESA (Tanzania Water and Environmental Sanitation).

czytaj dalej na 12 stronie

Ta przestrzeń to tymczasowy dom dla całej rodziny

W obozie brakuje przede wszystkim miejsca, leków, jedzenia i czystej wody. Osoby, które tu przybywają, zmuszone są na początku mieszkać we wspólnych dużych namiotach, gdzie wydziela się boksy dla rodzin. Trudno tu o kawałek podłogi dla dziecka, nie wspominając o jakiegokolwiek intymności.

Mieszkańcy obozu mają małe szanse na powrót do swojego rodzinnego kraju, gdyż walki plemienne, konflikty i brak bezpieczeństwa skutecznie im to blokują. W Demokratycznej Republice Kongo bojówki Mai Mai oskarżane są o liczne zbrodnie, grabieże i wciąganie siłą młodych mężczyzn w swe szeregi. Jak więc można tam wracać i odbudowywać swój dom?

W obozie, mimo pomocy, żyje się ciężko. Kobiety, które zgodnie z tradycją tamtego regionu, chodzą po drewno na opał, są narażone na gwałty i porwania. Rodzice starają się zapewnić dzieciom poczucie bezpieczeństwa i namiastkę normalności, ale trudno w takich warunkach o zaspokojenie najistotniejszych potrzeb – jedzenia i wody, a co dopiero bliskość i poczucie własnej wartości. Jak budować w takich warunkach rodzinne ciepło? Jak zadbać o edukację dzieci i dać im szansę na lepsze jutro? Na te i wiele innych pytań muszą znaleźć odpowiedzi tysiące rodzin z obozu Nyarugusu. ■

Starsze dzieci często przejmują część obowiązków rodziców

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ:

Poprowadź uczniów przez następujące etapy:

1. Uświadomienie im ich wiedzy na temat sytuacji drugiego człowieka (**WIEM**);
2. Zwrócenie uwagi na rolę emocjonalnego zrozumienia czyjegoś problemu i utożsamienia się z tą osobą (**CZUJĘ**);
3. Podjęcie decyzji o aktywnej pomocy (**POMAGAM**).

WIEM:

Zwróć uwagę uczniów na to, że wspólnotę można stworzyć w każdych warunkach i różnych sytuacjach. Ludzi integrują wspólne cele i wspólnie realizowane zadania. Możliwość wykonywania wspólnych zadań, powoduje, że ludzie, się poznają, zbliżają się do siebie, coraz lepiej się rozumieją, chcą się wspierać.

CZUJĘ:

Ludzie należący do jakiejś grupy, do wspólnoty nie czują się samotni. Inni ludzie przez swoją obecność zapewniają im poczucie bezpieczeństwa emocjonalnego. W takiej sytuacji człowiek zyskuje przekonanie, że kiedy będzie tego potrzebował, otrzyma wsparcie.

POMAGAM:

Rozdaj uczniom kartki, poproś, aby napisali mail do koleżanki/kolegi, która/który przyjechała/przyjechał do Waszej szkoły z innego miasta.

Zbierz kartki napisane przez uczniów. Znajdź czas, aby na kolejnej lekcji omówić treści zaproponowane przez uczniów na karteczkach. Mogą się na nich podpisać lub nie – powiedz im to. Zachowaj anonimowość autorów karteczek, chyba że będą chcieli sami poinformować klasę, że to oni napisali daną karteczkę.

KOLUMBIA

SCENARIUSZ LEKCJI

SZANUJ DRUGIEGO CZŁOWIEKA

TEMAT:

SZANUJ DRUGIEGO CZŁOWIEKA

Zaaranżuj salę do pracy w grupach. Wydrukuj materiały z załączonej płyty. Przygotuj projekcję fragmentów filmu zamieszczonych na płycie. Przed zajęciami zapoznaj się z całym odcinkiem dostępnym na stronie www.kulczykfoundation.org.pl.

DLACZEGO WARTO PORUSZYĆ TEN TEMAT:

Szacunek dla człowieka jest fundamentem jego godności. Ludzie potrzebują, by ich szanowano. To powoduje, że mogą podejmować różne zadania, mogą mierzyć się z wyzwaniami, są gotowi pokonywać trudności. Doświadczanie braku szacunku sprawia, że człowiek traci motywację do działania, do pracy nad sobą, nie widzi sensu, celu w codziennym działaniu, często w swoim całym życiu.

CELE ZAJĘĆ:

Może uda się zrobić z uczniami jeden krok, może dwa, a może aż trzy. Zawsze będzie to Wasz wspólny sukces – Twój i Twoich uczniów!

Krok 1 – WIEM: Uczeń wie, że brak szacunku ze strony innych obniża poczucie własnej wartości.

Krok 2 – CZUJĘ: Potrafi określić, jak czuje się osoba, której nie okazuje się szacunku.

Krok 3 – POMAGAM: Uczeń wyraża gotowość budowania relacji z innymi ludźmi opartych na szacunku.

WPROWADZENIE DO ZAJĘĆ:

Powiedz uczniom, aby wyobrazili sobie taką sytuację: wchodziecie do małego sklepu, ponieważ chcecie kupić kilka drobiazgów. Trochę się spieszyście, więc chcecie szybko zrobić zakupy. Otwieracie drzwi. Nie możecie wejść do środka, bo coś po drugiej stronie je blokuje. Siłujecie się z nimi, w końcu ustępują. Wchodzicie i widzicie, że wielka paczka tarasuje wejście do sklepu. Musicie przez nią przeskoczyć, bo nie przejdziecie dalej, a nie macie siły jej przesunąć – jest bardzo ciężka. Mówicie dzień dobry i... cisza. Powtarzacie jeszcze raz, ale głośniej. Z zaplecza wychodzi pani z talerzem w ręce. Siada za ladą i zaczyna jeść, nie zwracając na was uwagi. Stoicie cierpliwie i czekacie, aż zwróci na was uwagę. Ona tymczasem wyjmuje telefon i zaczyna rozmowę, jakby was nie było. Stoicie i czekacie dalej...

Zapytaj uczniów:

- Co macie ochotę zrobić? Dlaczego?
- Jak się czujecie w tej sytuacji?
- Czym jest szacunek dla drugiego człowieka?
- W jaki sposób wyraża się szacunek do drugiego człowieka?

Wskazówka

Zwróć uwagę uczniów na widoczny w zachowaniu brak szacunku dla drugiego człowieka, dla klienta. Zwróć także ich uwagę na emocje, których doświadcza osoba w sytuacji braku szacunku dla niej. Podkreśl, że osoba w takiej sytuacji czuje się bezradna, upokorzona, „nieobecna”, ma poczucie, że się jej nie szanuje, nie szanuje się jej potrzeb. Zaznacz, że szacunek przejawia się uwagą skierowaną na drugiego człowieka, spojrzeniem mu w oczy, słuchaniem tego, co chce powiedzieć, wchodzeniem z nim w interakcję, reagowaniem na jego komunikaty i potrzeby.

dalszy ciąg scenariusza na 16 stronie

Catalina Escobar – silna kobieta, dająca siłę innym

KOLUMBIA: kraj pięknej przyrody i koszmaru nastoletnich matek

PO DWÓCH STRONACH RÓWNIKA

Kolumbia, a właściwie Republika Kolumbii, leży w północno-zachodniej części Ameryki Południowej. To kraj o powierzchni prawie czterokrotnie większej od Polski, który zajmuje obszar 1 139 825 km². Liczba ludności wynosi około 47,6 mln. Stolicą jest Bogota, położona w centralnej części państwa. Kraj ten graniczy z Wenezuelą, Brazylią, Ekwadorem, Peru i Panamą. Jako jedyny na tym kontynencie ma dostęp zarówno do Morza Karaibskiego, jak i Oceanu Spokojnego.

Podopieczne Juanfe uczą się stawiania granic i szacunku do samych siebie

Choć Kolumbia znajduje się w klimacie równikowym, nie brak tu górskiego środowiska. W regionie wzdłuż wybrzeża oraz równika średnia roczna temperatura przekracza 25°C, a opady wahają się pomiędzy 1000 a 2000 mm rocznie. Na obszarach górskich temperatury spadają wraz z wysokością (od +24°C do -12°C), a roczna suma opadów jest bardzo zróżnicowana.

Główne rzeki tego kraju to: Magdalena wpadająca do Morza Karaibskiego oraz Orinoko, którą biegnie granica z Wenezuelą. Na południu Kolumbii trafimy na dopływy najdłuższej rzeki świata – Amazonki.

czytaj dalej na 16 stronie

MIĘDZY SZCZYTAMI ANDÓW A NIZINĄ AMAZONKI

Ze względu na ukształtowanie terenu obszar Kolumbii możemy podzielić na trzy duże regiony. Na zachodzie dominują majestatyczne Andy, natomiast na wschodzie znajdują się dwie duże niziny: Amazonki i Orinoko. Kraj ten charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem wysokości, gdyż najniższy położony punkt to brzeg Oceanu Spokojnego, czyli 0 m n.p.m., najwyższy zaś – Cristobal Colon (szczyt Krzysztofa Kolumba), który leży na wysokości 5775 m n.p.m. Ze względu na tak duże różnice wysokości względnej nie można mówić o jednym charakterystycznym krajobrazie Kolumbii.

Wzdłuż równika rozciąga się las równikowy z gęszczeniem drzew, lianami i licznymi gatunkami ptaków oraz owadów. Na Nizinie Orinoko dominuje sawanna z wysokimi trawami, niskimi drzewami i roślinami potrafiącymi magazynować wodę, które nazywają się llanos. W górach mamy do czynienia z piętrowym układem roślinności.

Ponieważ kraj ten leży na styku płyt litosfery – płyty południowoamerykańskiej z płytą kokosową oraz karaibską, dochodzi tu często do trzęsień ziemi, wybuchów wulkanów, a także fal tsunami. W strefie Morza Karaibskiego pojawiają się niszczycielskie huragany, które zagrażają wyspiarskiej części tego kraju, natomiast powodziami zagrożone są zarówno obszary wysokogórskie, jak i nizinne. Kolumbia zmaga się z wieloma kataklizmami przyrodniczymi, które często pochłaniają wiele istnień ludzkich, zwierząt i gospodarstw domowych.

Dzieciństwo w trudnych warunkach

KRAJ BIAŁEGO PROSZKU

W krajobrazie Kolumbii wyróżniają się plantacje krasnodrzewu pospolitego. To z niego wytwarza się kokainę. W Ameryce Południowej liście z tego krzewu były i nadal są używane jako używka, która ma usuwać zmęczenie i głód. W dzisiejszych czasach to przede wszystkim źródło milionów dolarów dla właścicieli karteli narkotykowych.

czytaj dalej na 17 stronie

ZAPOWIEDŹ PROJEKCJI FILMU

Zasugeruj uczniom, aby wyobrazili sobie sytuację, w których ludzie traktowani są bez należytego im szacunku. Konsekwencje takiego życia bez szacunku ze strony innych są długotrwałe i brzemiennie w skutkach. Zwróć uwagę, aby uczniowie wsłuchali się uważnie w słowa młodej bohaterki reportażu.

PROJEKCJA FILMU

Slumsy to świat, w którym dzieci też chcą być szczęśliwe

REFLEKSJA PO FILMIE

Bezpośrednio po projekcji porozmawiaj z uczniami. Mogą Ci pomóc np. następujące pytania:

- Jak wyglądało życie podopiecznych Cataliny, zanim trafiły do jej fundacji?
- Dlaczego, osoby, którym inni nie okazują szacunku, mogą gorzej sobie radzić w życiu?
- Czego podopieczne Cataliny muszą nauczyć się w pierwszej kolejności?

Wskazówka

Zwróć uwagę, że wzajemny szacunek i życzliwość są podstawą budowania więzi w relacjach społecznych. Jeżeli nie ma między ludźmi wzajemnego szacunku, ich relacje są nieprawidłowe – krzywdzące. Prowadzą do upokorzeń. Powtarzające się sytuacje braku szacunku powodują, że osoby, które tego doświadczają, mają trudności, by radzić sobie w życiu, ponieważ nie szanowano ich potrzeb, nie liczone się z nimi, traktowano przedmiotowo. Zwróć uwagę, że podopieczne fundacji prowadzonej przez Catalinę właśnie w taki sposób były (są) traktowane przez osoby ze swojego otoczenia.

dalszy ciąg scenariusza na 17 stronie

Tatiana Ramos Bello – podopieczna fundacji Juanfe z córeczką

ZADANIE:

Gdy zabraknie szacunku

Podziel uczniów na zespoły. Wróć do sytuacji z początku lekcji. Zaproponuj przygotowanie scenek typu drama. Rzuć pomysł, by uczniowie podzielili się na zespoły 4-osobowe. Najpierw dwie osoby z każdego zespołu odegrają opisaną na wstępie sytuację.

Po odegraniu tej scenki, daj uczniom czas na krótką rozmowę podsumowującą. Niech podzielą się swoimi refleksjami.

Teraz zaproponuj dalszą część zadania. Niech każdy z zespołu wybierze dla siebie rolę: klienta, sprzedawcy, dodatkowej osoby lub obserwatora. Zaproponuj uczniom, by sami określili, kim będzie „dodatkowa osoba” i jaka będzie jej rola w odgrywanej sytuacji. To może być np. ktoś, kto zareaguje jakoś na sytuację braku szacunku.

Wskazówka

Zadbaj o bezpieczeństwo emocjonalne uczniów. Weź pod uwagę sytuację w klasie, np. jakieś dziecko jest wykluczone, nieśmiałe itd. Dokonaj takiego podziału na zespoły, aby każdy uczeń czuł się komfortowo.

ROZMOWA

Zapytaj uczniów:

- Jak czuli się w swoich rolach?
- Czego doświadczyli?
- Co zmieniło się w sytuacji klienta?
- Co spowodowało, że jego sytuacja została zmieniona?

dalszy ciąg scenariusza na 18 stronie

Kolumbia jest światowym zagłębiem kokainowym. Jak do tego doszło? Należy tu wspomnieć Pablo Escobara, człowieka, który rozwinął ten przerażający interes w Kolumbii. To osoba, w stosunku do której można użyć stwierdzenia: „od zera do milionera”, ale niestety w negatywnym znaczeniu.

W latach 80. XX wieku Escobar stał się głównym baronem narkotykowym świata. To on kontrolował znaczącą większość narkotyków przetrucanych do Meksyku, Dominikany, a następnie do USA. Nietrudno mu było znaleźć potencjalnych pracowników w kraju, gdzie głód, bieda i brak funduszy to chleb powszedni. I choć sam Escobar został zastrzelony w grudniu 1993 roku, to kartele nadal działają i mają się dobrze.

ŻYCIE W KULTURZE MACHO

Macho, czyli samiec. Od tego słowa pochodzi termin machismo – silne poczucie męskości i dumy. Sprowadza się ono przede wszystkim do ograniczania wolności kobiet, które powinny zajmować się tylko domem i dziećmi oraz nie mają prawa do własnego zdania.

Wszelkobeczna przemoc wzmacniana jest trwającą od ponad 50 lat wojną domową między kartelami narkotykowymi. Bezwzględność, zagrożenie życia i śmierć bliskich to codzienność milionów Kolumbijczyków.

Osoby, których bliscy pracowali dla mafii, znajdują się często w sytuacji bez wyjścia. Porzucają dom na wsi, gdyż boją się zemsty ze strony karteli, ale trafiają do miasta, gdzie znajdują lokum tylko w slumsach. Tu zaś czeka je brak szkoły dla dzieci, czystej wody, a do tego gangi i strzelaniny. Tu nikogo nie dziwi trzynastolatka w ciąży.

czytaj dalej na 18 stronie

Fundacja Juanfe zapewnia edukację i wsparcie dla młodych matek

Dobrze, że w tak brutalnym świecie znalazła się Catalina Escobar i jej fundacja Juanfe. Choć nosi to samo nazwisko co słynny boss narkotykowy, walczy z tym złym światem. To dzięki jej pomocy młode matki dostają szansę na powrót do normalnego życia i alternatywę na lepszą przyszłość dla siebie i swoich dzieci. Dzięki Juanfe uczą się zawodu, mają zapewnioną opiekę dla swoich maluchów, ciepły posiłek i pomoc w znalezieniu pracy. Catalina daje im także wsparcie psychiczne i jasno mówi, że nikt nie może ich bić i wykorzystywać. To wielki krok ku innemu życiu. ■

Macierzyństwo nastolatek to bardzo częste zjawisko w Kolumbii

Dzięki Juanfe młode matki mają szansę na lepszą przyszłość dla dzieci i dla siebie

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ:

Poprowadź uczniów przez następujące etapy:

1. Uświadomienie im ich wiedzy na temat sytuacji drugiego człowieka (WIEM);
2. Zwrócenie uwagi na rolę emocjonalnego zrozumienia czyjegoś problemu i utożsamienia się z tą osobą (CZUJĘ);
3. Podjęcie decyzji o aktywnej pomocy (POMAGAM).

WIEM:

Zwróć uwagę uczniów, że szacunek okazywany innym jest podstawą poczucia godności i własnej wartości. Osoba, która doświadcza braku szacunku, może tracić szacunek do siebie, ale też może nie szanować innych ludzi.

CZUJĘ:

Podkreśl w podsumowaniu, że jeżeli ktoś nie okazuje nam szacunku, czujemy się upokorzeni.

POMAGAM

Osobie upokarzanej trudno jest przerwać tę sytuację. Często potrzebny jest ktoś z zewnątrz („dodatkowa osoba”), jak bohaterka reportażu Catalina Escobar, która zmienia relację między ludźmi, uczy odnoszenia się do innych z szacunkiem. Szacunek dla drugiego człowieka wyrażamy w różnych formach. Zwróć uwagę uczniów, że Catalina podchodzi do swoich podopiecznych, spogląda im w oczy, przytula, uważnie słucha tego, co mówią. Powiedz uczniom, że każdy z nich może być „ambasadorem szacunku”. Zapytaj, w jaki sposób okazują szacunek ludziom, których spotykają na co dzień? Niech uczniowie zapiszą na karteczkach własne sposoby okazywania szacunku. Zapewnij ich, że karteczki pozostaną anonimowe. Na kolejną lekcję stwórz listę sposobów zaproponowanych przez uczniów. Możecie na ten temat porozmawiać.

BENIN

SCENARIUSZ LEKCJI

NIE RÓB KRZYWDY INNYM LUDZIOM

TEMAT:

NIE RÓB KRZYWDY INNYM LUDZIOM

Zaaranżuj salę do pracy w grupach. Wydrukuj materiały z załączonej płyty. Przygotuj projekcję fragmentów filmu zamieszczonych na płycie. Przed zajęciami zapoznaj się z całym odcinkiem dostępnym na stronie www.kulczykfoundation.org.pl.

DLACZEGO WARTO PORUSZYĆ TEN TEMAT:

Żyjemy w świecie, w którym wielu ludziom dzieje się krzywda. Często przechodzimy wobec niej obojętnie. Odwracamy wzrok, udajemy, że nas to nie dotyczy, nie mamy odwagi, aby zareagować. Oczywiście, nie należy w nieodpowiedzialny sposób narażać się, ale jest wiele sposobów mądrej reakcji na zło, które zmniejszają jego skalę. Nasza aktywna, przemyślana postawa może przyczynić się do tego, że ktoś przestanie być krzywdzony, komuś przestanie być źle, a jego życie zmieni się na lepsze. Zło najczęściej bywa bezmyślne i naprawdę można je pokonać rozumem wspartym przez serce.

CELE ZAJĘĆ:

Może uda się zrobić z uczniami jeden krok, może dwa, a może aż trzy. Zawsze będzie to Wasz wspólny sukces – Twój i Twoich uczniów!

- Krok 1 – WIEM:** Uczeń wie, że trzeba przeciwdziałać krzywdzeniu innych ludzi.
- Krok 2 – CZUJĘ:** Uczeń potrafi określić, jak się może czuć osoba, którą ktoś broni przed krzywdą.
- Krok 3 – POMAGAM:** Uczeń wyraża gotowość przemyślanej pomocy osobom krzywdzonym.

WPROWADZENIE DO ZAJĘĆ:

Zapisz na tablicy dwa hasła: „Piekło to inni ludzie”. (Jean Paul Sartre) „Szczęściem jednego człowieka jest drugi człowiek”. (Jean Paul Sartre)

Porozmawiaj o tych aforyzmach z uczniami. Zwróć ich uwagę na to, że autorem obu powiedzeń jest jeden człowiek. Poproś uczniów, by zastanowili się, co oznaczają słowa zawarte w tych cytatach. Mogą Ci pomóc np. następujące pytania:

- Dlaczego ludzie mogą być jednocześnie dobrzy i źli?
- Dlaczego jeden człowiek może być dla drugiego człowieka piekłem?
- Co to znaczy, że jeden człowiek może być dla drugiego szczęściem?

ZAPOWIEDŹ PROJEKCJI FILMU

Poproś uczniów, by podali przykłady sytuacji krzywdzących i dających szczęście drugiemu człowiekowi. Przygotuj uczniów do projekcji fragmentów reportażu np. słowami: Za chwilę obejrzymy film. Jego bohaterką jest dziewczyna, która od innych ludzi zaznała wiele zła. Ale od innych ludzi otrzymała również wiele dobra. Oglądając film, zwróćcie uwagę na to, co mówi Djamilia, zwróćcie uwagę na jej emocje.

PROJEKCJA FILMU

dalszy ciąg scenariusza na 22 stronie

BENIN: mity, magia i... dziecięca tragedia

BENIN - MAŁY KRAJ NAD WIELKĄ ZATOKĄ

Benin to niewielki kraj w Afryce Zachodniej położony nad Zatoką Gwinejską. Graniczy z Togo, Burkina Faso, Nigrem i Nigerią. Państwo to odzyskało niepodległość dopiero w 1960 roku. Wówczas nosiło nazwę Dahomej, a w 1975 roku zmieniło nazwę na Benin.

W Beninie temperatura czasami dochodzi do ponad 40° C, a piasek znad Sahary wdziera się w każdy zakamarek ludzkiego ciała. Zróżnicowanie klimatyczne powoduje, że na północy przeważają sawanny, a na nich trawy, baobaby i akacje, natomiast na południu, wzdłuż wybrzeża i przy ujściach rzek, rozpościerają się lasy namorzynowe. Nie przeszkadza im woda morska, która w czasie przyływu zalewa te tereny. Widać wtedy tylko korony drzew. Z kolei w czasie odpływu korzenie są odsłaniane. To jeden z bardzo charakterystycznych dla tego kraju malowniczych obrazów.

czytaj dalej na 22 stronie

Benin – magiczne krajobrazy, ale i miejsce, gdzie wiara w czary skazuje niewinne dzieci na śmierć

WIERZENIA MOZAIKA ETNICZNA I RELIGIJNA

Benin zamieszkują różne plemiona, a co się z tym wiąże, jest tu wiele religii. Żyją tu przede wszystkim katolicy, muzułmanie, protestanci i szereg wyznawców religii plemiennych. Grupą dominującą są Fonowie, którzy praktykują kult przodków. Oddają im cześć i zwracają się do nich o radę. Według nich to przodkowie mają wpływ na życie obecnych pokoleń.

Z kolei Hausa, druga co do liczebności grupa etniczna, wyznaje obecnie islam. Lud ten trudni się rolnictwem i myślistwem. Społeczność Hausa jest silnie zhierarchizowana, a życie rodzinne zdominowane jest przez mężczyzn. Silny patriarchalizm skutkuje słabą edukacją dziewczynek, zakazem opuszczania domu przez kobiety w wieku rozrodczym oraz wielożeństwem.

Dziecko oskarżone o czary u uzdrowiciela

Czwartą co do liczebności grupę stanowią ludy Bari-ba. Mieszkają przede wszystkim w północnej części kraju. Wierzą one, że dziecko może stać się czarownikiem: wystarczy tylko, że jest „złe narodzone”. Według

czytaj dalej na 23 stronie

REFLEKSJA PO FILMIE

Bezpośrednio po projekcji porozmawiaj z uczniami. Mogą Ci pomóc np. następujące pytania:

- W jaki sposób bliscy skrzywdzili Djamilę?
- Jakiego rodzaju pomoc dziewczyna otrzymała od innych ludzi?
- Jaką osobą jest ciotka Djamili?

Wskazówka

Zwróć uwagę uczniów na to, jak trudno, ze względu na twarde obyczaje w otoczeniu Djamili podjąć decyzję o tym, by jej pomóc, by przerwać „błędne koło krzywdy”.

ZADANIE:

Przestać krzywdzić i pomóc

Zwróć uwagę uczniów na to, że często bardzo blisko, tuż obok nas, komuś dzieje się coś złego. Często nie zwracamy na to uwagi. Tymczasem nasza obojętność wobec problemów, potrzeb innych ludzi to działanie na ich szkodę. Podziel uczniów na zespoły i przeczytaj treść zadania:

Kasia przyszła do nowej szkoły miesiąc temu. Przyjechała z innego miasta. Już pierwszego dnia okazało się, że ma trudności w nauce. Na lekcji matematyki nie potrafiła rozwiązać zadania. Nie знаła treści lektury omawianej na polskim. Nawet na WF-ie nie potrafiła wykonać ćwiczenia, które innym szło jak z płatka. Kasia poprosiła o pomoc w matematyce Zosię, z którą siedziała w jednej ławce. Zosia jednak odpowiedziała, że nie ma czasu, ponieważ ma ważniejsze zajęcia. Nikt nie chciał jej też pożyczyć książki, więc lektury też nie mogła przeczytać. A na WF-ie wszyscy śmiali się, że jest taka niezdar. Kolejnego dnia Kasia znowu nic nie umiała. Po matematyce szybko wybiegła z klasy...

dalszy ciąg scenariusza na 23 stronie

Edukacja jest niezwykle ważna dla poprawy jakości życia

Ocalone dzieci w sierocińcu pod Natitingou

Wskazówka

Zadbaj o bezpieczeństwo emocjonalne uczniów. Niech dobrać się do pracy tak, by wszyscy czuli się bezpiecznie i komfortowo. Poproś, by uczniowie zastanowili się i zaproponowali, jak koledzy Kasi mogą przerwać „spirale krzywdy”. Zwróć uwagę uczniów na to, że Kasia sama nie poradzi sobie w tej sytuacji. Podobnie, jak Djamila, potrzebuje pomocy innych. Podkreśl, że liczy się to, co mogą zrobić dla Kasi poszczególni uczniowie, a co może cała klasa.

ROZMOWA

Poproś uczniów, by przedstawili propozycje rozwiązań, które wypracowała każda grupa.

Zapytaj także o to:

- Co może się stać, jeżeli koleżanki i koledzy z klasy nie pomogą Kasi?
- Co może się stać, jeżeli Kasia otrzyma pomoc od koleżanek i kolegów?

dalszy ciąg scenariusza na 24 stronie

wierzeń Bariba „złe narodzenie” ma miejsce wtedy, kiedy dziecko urodzi się przedwcześnie, pośladkowo, kiedy najpierw ukaże się jego rączka lub też noworodek ma już załazki zębów. Takie dziecko narażone jest na śmierć lub wyklęcie ze społeczności.

Benin jest również kolebką voodoo. Religia ta łączy wierzenia Czarnej Afryki, religii rzymskokatolickiej i spirytualizmu brazylijskiego. Powstała w bardzo trudnym dla Afryki momencie – w czasach niewolnictwa. Sprowadzani do Ameryki niewolnicy nie odrzucili swoich wierzeń, a jedynie połączyli je z nową wiarą. W ten sposób powstały kult przodków, rytuał „opętania”, a także „laleczki voodoo”. Lalki wykorzystuje się do rzucania klątwy na wrogów, wpędzania ich w chorobę. Wśród wyznawców tej religii panuje nadal przekonanie, że poprzez magię można ożywić ciało zmarłej osoby. Tylko nieliczni mogą komunikować się ze światem zmarłych: kapłan (hougan), kapłanka (mambo) i czarownik (bokora).

STRACH I STEREOTYPY, KTÓRE ZABIJAJĄ

W tym kraju bieda idzie w parze z zabobanami. Brak edukacji powoduje, że to, co jest przekazywane ustnie z pokolenia na pokolenie, liczy się bardziej niż ludzkie życie. Tu nadal ludzie wierzą w to, że to, jak się narodziłeś,

czytaj dalej na 24 stronie

decyduje o tym, czy będziesz żył. Oskarżenia o czary są powszechne, a ich ofiarami często padają noworodki. Matki, bojąc się wyrzucenia z lokalnej społeczności, często same mordują „inne” dzieci.

Już kilkuletnie dzieci mogą być oskarżone o czary, gdy mają „zły wzrok” lub rzekomo przez nie umierają członkowie rodziny. Dochodzi wówczas do drastycznych scen, np. wkłada się dziecko do mrowiska, aby tam umarło lub daje się mu do wypicia krew zwierzęcia zatrutą „czarnym proszkiem”. Czasem też oddaje się te dzieci czarownikom. U nich poddawane są rytuałom oczyszczenia i pracują na rzecz bokora. Rzadko jednak zdarza się, żeby dzieci wróciły do swoich rodzin żywe.

Podopieczni SOS Wioski Dziecięcej znowu odnajdują radość z zabawy

Choć od 2010 roku w Beninie nie można już legalnie oskarżyć dziecka o czary, nadal jest to praktykowane. Na szczęście w okolicach miejscowości Natitingu powstał sierociniec dla oskarżonych o czary, uratowanych przed śmiercią, porzuconych dzieci. Trafiają tu też najmłodszy z rodzin wielodzietnych, w których po prostu brakuje jedzenia.

W Beninie codziennie dochodzi do tragedii, których ofiarami są często bardzo małe dzieci. Stereotypy mają większe znaczenie niż życie. Wierzenia są tu tak głęboko zakorzenione, że często nie ma już miejsca na rozsądek czy przeciwstawienie się lokalnej społeczności. Lud Bariba uważa, że „śmierć jest lepsza niż wstyd”. Jak więc przeciwstawić się ludziom i żyć z dzieckiem zhańbionym? Jak żyć we wspólnocie, która każe kobiecie zabić własne dziecko, bo urodziło się „złe”? Jak radzić sobie ze stereotypami przekazywanymi z pokolenia na pokolenie? Odpowiedzią na te pytania może być tylko ludzka miłość i edukacja już od najmłodszych lat. ■

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ:

Poprowadź uczniów przez następujące etapy:

1. Uświadomienie im ich wiedzy na temat sytuacji drugiego człowieka (**WIEM**);
2. Zwrócenie uwagi na rolę emocjonalnego zrozumienia czyjegoś problemu i utożsamienia się z tą osobą (**CZUJĘ**);
3. Podjęcie decyzji o aktywnej pomocy (**POMAGAM**).

WIEM:

Nawiąż do cytatów. Zwróć uwagę, że jest wiele takich sytuacji, kiedy każdy z nas może przyczynić się do tego, że innym ludziom nie będzie działa się krzywda.

CZUJĘ:

Wiele zależy od naszego postępowania. Możemy nie robić nic – wtedy pozwalamy na to, by drugi człowiek „przeżywał piekło”. Możemy też pomóc drugiemu człowiekowi „być szczęśliwym”.

POMAGAM

Zaproponuj, by uczniowie wyobrazili sobie, że pożyczają Kasi zeszyt od matematyki, żeby mogła nadrobić zaległości, a na karteczkę włożonej do zeszytu piszą kilka słów, bo chcą dodać Kasi pewności siebie. Żeby nie czuła się tak źle. Zbierz karteczki napisane przez uczniów. Zapewnij ich, że pozostaną anonimowe. Znajdź czas, aby na kolejnej lekcji omówić treści napisane przez uczniów na karteczkach.

Dzieci oskarżone o czary są zupełnie bezbronne wobec przesądów

POLSKA

SCENARIUSZ LEKCJI

NIE OCENIAJ POCHOPNIE

TEMAT:

NIE OCENIAJ POCHOPNIE

Zaaranżuj salę do pracy w grupach. Wydrukuj materiały z załączonej płyty. Przygotuj projekcję fragmentów filmu zamieszczonych na płycie. Przed zajęciami zapoznaj się z całym odcinkiem dostępnym na stronie www.kulczykfoundation.org.pl

DLACZEGO WARTO PORUSZYĆ TEN TEMAT:

Internet i media społecznościowe dają okazję, jak nigdy wcześniej, oceniania innych często bez ponoszenia konsekwencji swoich słów i bez rozumienia ich skutków. Coraz częściej młodzi ludzie padają ofiarą cyberprzemocy, której sprawcy nie mając bezpośredniego kontaktu ze swoją ofiarą, czując się anonimowi i bezkarni, nie rozumieją, nie widzą i nie odczuwają skutków swoich działań. Taka forma oceniania kogoś poprzez kliknięcie lubię to/nie lubię tego lub napisanie komentarza, często daje oceniającemu poczucie władzy i kontroli. Z drugiej strony, coraz częściej młodzi ludzie budują poczucie własnej wartości na podstawie liczby otrzymanych „lajków” i pozytywnych komentarzy. Negatywne oceny i komentarze na nasz temat wpływają na obniżenie nastroju i poczucia własnej wartości. Ważne jest, aby w młodych ludziach budować świadomość odpowiedzialności za swoje słowa i zrozumienie, jak ważne jest, aby zastanawiali się nad tym, na ile to, co usłyszeli, jest prawdziwe oraz jakie ma konsekwencje dla osoby, której dotyczy.

CELE ZAJĘĆ:

Może uda się zrobić z uczniami jeden krok, może dwa, a może aż trzy. Zawsze będzie to Wasz wspólny sukces – Twój i Twoich uczniów!

Krok 1 – WIEM: Uczeń wie, że ocenianie innych wiąże się z określonymi konsekwencjami. Szczególnie krzywdzące dla innych może być formułowanie ocen w sposób pochopny, nieuważny, bezrefleksyjny, niczym nieuzasadniony.

Krok 2 – CZUJĘ: Uczeń rozumie, jak czuje się osoba, na temat której wyraża się krzywdzące opinie.

Krok 3 – POMAGAM: Uczeń deklaruje, że będzie starał się unikać formułowania pochopnych ocen na temat innych osób.

WPROWADZENIE DO ZAJĘĆ:

Poproś uczniów, aby przypomnieli sobie sytuację, kiedy komentowali w Internecie lub na żywo zachowanie czy wygląd jakiejś osoby. Poproś, by się zastanowili:

- Czego dotyczył ten komentarz?
- Co spowodowało, że napisali (wyrazili) taki komentarz?

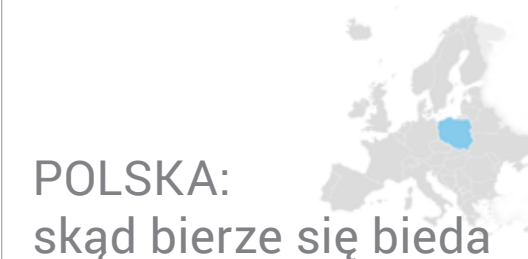
Wskazówka:

Zadbaj o bezpieczeństwo emocjonalne uczniów, niech dobiorą się w pary zgodnie z własnymi potrzebami i preferencjami. W podsumowaniu rozmowy zwróć uwagę, że często nie przywiązujemy wagi do sprawdzenia prawdziwości informacji przed powtórzeniem ich dalej lub przed wydanym opinią na jakiś temat. Nie zastanawiamy się też nad konsekwencjami takiego pochopnego postępowania.

ZAPOWIEDŹ PROJEKCJI FILMU

Przygotuj uczniów do projekcji fragmentów filmu. Poproś, aby zwrócili uwagę na sytuację Kamili – bohaterki filmu.

dalszy ciąg scenariusza na 28 stronie

POLSKA: skąd bierze się bieda

A TO POLSKA WŁAŚNIE...

Nasz kraj leży w Europie Środkowej i graniczy z siedmioma sąsiadami. Zaczynając od zachodu, są to: Niemcy, Czechy, Słowacja, Ukraina, Białoruś, Litwa i część Rosji – obwód kaliningradzki. Przez obszar Polski przebiegają szlaki komunikacyjne łączące wschodnią i zachodnią część Europy.

Powierzchnia administracyjna naszego kraju wynosi trochę ponad 312 tys. km². Teren ten jest bardzo różnorodny. Możemy zarówno pływać w morzu, jeziorach, jak i chodzić po górach, zdobywać wysokie szczyty. Możemy podziwiać rzeźbę polodowcową na pojezierzach, piaszczyste wydmy w okolicach Łeby, a także odkrywać piękno jaskiń krasowych, np. Jaskini Raj w Górach Świętokrzyskich.

Polska znajduje się w klimacie umiarkowanym ciepłym przejściowym. Nad obszarem naszego kraju ściera się różne masy powietrza, co powoduje, że raz lato mamy słoneczne i ciepłe, a innym razem chłodne i deszczowe. Raz zima jest mroźna i śnieżna, kiedy indziej ciepła i bez śniegu. Tę dużą zmienność pogody możemy zaobserwować prawie każdego dnia. Wpływa ona również na działalność człowieka, zwłaszcza rolników, którym prace utrudniają wiosenne przymrozki, trąby powietrzne, gradobicia czy powodzie.

czytaj dalej na 28 stronie

Nie marnujmy jedzenia. Podzielmy się nim z potrzebującymi

Dwie główne rzeki Polski to Wisła i Odra. Obie wpadają do Morza Bałtyckiego. Największym jeziorem jest jezioro Śniardwy, które leży na Pojezierzu Mazurskim.

Nasz kraj jest zróżnicowany nie tylko pod względem przyrody, lecz także statusów społecznych.

Wspólne gotowanie brdzo zbliża do siebie dzieci

SKĄD POCHODZI BIEDA? PROBLEMY POLSKIEGO SPOŁECZEŃSTWA

Choć transformacja ustrojowa i gospodarcza w Polsce miała miejsce ponad ćwierć wieku temu (w 1989 r.), to nadal nie możemy sobie poradzić z pewnymi trudnościami. Główne problemy związane z przemianami w Polsce to wzrost bezrobocia i przestępczości, alkoholizm, osłabienie działań prorodzinnych, a szczególnie tych dotyczących rodzin wielodzietnych. W wielu rejonach Polski bezrobocie w latach 90. XX wieku sięgało ponad 30 procent, co oznaczało, że co trzecia zdolna do pracy i chcąca pracować osoba nie mogła znaleźć zatrudnienia. Do tak wysokiej stopy bezrobocia przyczyniły się masowe zwolnienia pracowników, zamykanie nierentownych zakładów pracy lub likwidacja PGR-ów (Państwowych Gospodarstw Rolnych). W późniejszym okresie do wzrostu bezrobocia przyczyniło się unowocześnianie gospodarki i zastępowanie pracy rąk ludzkich maszynami lub brak dostosowania wykształcenia do potrzeb rynku.

Bezrobocie to zjawisko społeczne i ekonomiczne, którego skutki odczuwa nie tylko osoba bezrobotna, lecz także jej bliższa oraz dalsza rodzina. Po dłuższym czasie na bezrobociu coraz trudniej jest też odnaleźć się na rynku pracy, co w konsekwencji powoduje jeszcze większe problemy ze znalezieniem zatrudnienia.

czytaj dalej na 29 stronie

PROJEKCJA FILMU

REFLEKSJA PO FILMIE

Bezpośrednio po projekcji porozmawiaj z uczniami. Mogą Ci pomóc np. następujące pytania:

- Dlaczego Kamila przychodzi do Działdowskiego Centrum Caritasu?
- Co czuła mama Kamili, gdy ona i jej dzieci zaczęły korzystać z pomocy Caritasu?

Wskazówka:

Wyjaśnij uczniom, że pochopne wydawanie sądów na temat innych ludzi jest krzywdzące. Niestety, łatwo i szybko wypowiadamy opinie na temat innych ludzi, mimo że nie znamy ich sytuacji i przyczyn tej sytuacji. Czasami zupełnie nie zastanawiamy się nad wagą słów, które wypowiadamy pod adresem innych ludzi.

ZADANIE:

Jak ciężkie są złe słowa?

Podziel uczniów na grupy, rozdaj kartki z wypisanymi na nich sformułowaniami, które ludzie mogą na swój temat usłyszeć, np.: jesteś beznadziejna; mówisz bzdury; głupio wyglądasz; masz brzydkie spodnie; co ty na siebie włożyłaś?; nic nie umiesz, lepiej nie odzywaj; słuchasz kiepskiej muzyki; jesteś żałosny; bazgrzesz; nie znasz się na tym; ale się ubrałaś; masz koszmarną fryzurę.

Poproś, by uzupełnili tę listę o inne przykre określenia. Zaproponuj, aby uczniowie ocenili te określenia, przypisując każdemu z nich wagę od 1 kg do 10 kg, np. bazgrzesz – 1 kg, jesteś beznadziejny – 2 kg (według ich oceny).

Następnie każdej grupie wręcz kartkę ze sformułowaniem zawierającym komentarze na temat jakiejś osoby.

„Czy widzieliście, jak ona się strasznie beznadziejnie ubrała??? Chyba jest głupia, żeby włożyć takie beznadziejne spodnie, albo zupełnie nie myśli. A te okropne buty! Beznadziejne! Chyba nie ma w domu lustra. Założyć taką straszną czapkę? A ta kurtka – kooszszzszmar! No po prostu tragedia!!! Chyba wyjęła te okropne rzeczy z szafy swojej babci albo znalazła na śmietniku. W życiu bym się tak nie ubrała... Ona zupełnie nie ma gustu”.

dalszy ciąg scenariusza na 29 stronie

Każdej grupie wręcz kartkę z kluczem do interpretacji:

- strasznie – 1 kg
- beznadziejnie – 2 kg
- jest głupia – 10 kg
- zupełnie nie myśli – 7 kg
- okropne – 2 kg
- koszmar – 7 kg
- po prostu tragedia – 10 kg
- zupełnie nie ma gustu – 9 kg
- w życiu bym się tak nie ubrała – 6 kg

ROZMOWA

Poproś uczniów, by przedstawili swoje wnioski. Pomogą Ci następujące pytania:

- Jaki ciężar pochopnych i niesprawiedliwych ocen nosi wasz bohater?
- Jak może czuć się z tym ciężarem?

dalszy ciąg scenariusza na 30 stronie

Wolontariusze Caritas podczas zbiórki żywności

Jedzenie ze zbiórek musi zostać starannie posegregowane

Trudno się uczyć, gdy jest się głodnym

BEZROBOCIE TO NIE TYLKO BRÁK PRACY

Część osób bezrobotnych zdecydowała się na wyjazd do innych krajów i tam szukała pracy. Wejście Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku i możliwość legalnej pracy za granicą spowodowały pojawienie się kolejnego problemu – pozostawiania dzieci pod opieką innych. Dzieci, których rodzice udali się za granicę, by pracować, nazywamy eurosierotami. Opiekunowie zmuszeni do opuszczenia kraju ze względu na zatrudnienie na początku podejmowali decyzję o pozostawieniu dziecka w Polsce (bo tu chodzi do szkoły, ma przyjaciół). Okazywało się często, że taka rozłąka skutkuje wieloma problemami psychicznymi dziecka, a czasami nawet podejmowaniem prób samobójczych. Dziadkowie, którzy często sprawowali opiekę w zastępstwie rodziców, nie radzili sobie z utrzymaniem dyscypliny, wagarowaniem dzieci i pogorszeniem ich wyników w nauce.

Bezrobotni, którzy pozostali w Polsce, niejednokrotnie próbowali się przekwalifikować, kończyli dodatkowe kursy i szukali nowej pracy. Bywa to jednak proces bardzo długi i trudny dla wszystkich członków rodziny.

WSTYD, KTÓRY ZAMYKA MOŻLIWOŚĆ ROZWOJU

Z brakiem funduszy na utrzymanie siebie i swoich bliskich nierozzerwalnie łączy się bieda. Do głównych przyczyn polskiej biedy zaliczyć można: bezrobocie, niepełnosprawność dzieci, chorobę członka rodziny, samotne wychowywanie dziecka, nieszczęśliwy wypadek, utratę pracy przez jednego z rodziców. Szczególnie narażeni na długotrwałe skutki biedy są właśnie najmłodszy.

Dziecko biedne często jest niedożywione, a co za tym idzie, nie może się skupić na lekcjach, nie korzysta z nich w pełni, gorzej zapamiętuje, ma słabsze wyniki w nauce. Takie dziecko wstydi się, że nie ma modnych ubrań, najnowszego modelu telefonu lub nie możejechać na wycieczkę klasową. Często nie uczestniczy

czytaj dalej na 30 stronie

w dodatkowych zajęciach, wyjściach do kina czy teatru. Samo też raczej nie przyzna się, że jest głodne. Boi się stygmatyzacji. Tu potrzebne jest czujne oko nauczyciela i znajomość realiów życia danej rodziny.

Bardzo często zdarza się, że dzieci powielają model życia swoich rodziców i już jako dorośli też są biedni. Ważne jest, by jak najszybciej wyjść z zakłętego kręgu biedy i ubóstwa.

Dzięki programowi Żółty Talerz dzieci uczą się też zasad zdrowego odżywiania

ŻÓŁTY TALERZ: POMOC RODZI POMOC

Od 2016 roku pięć największych polskich organizacji: Caritas, PCK, SOS Wioski Dziecięce, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Polsce oraz Banki Żywności przyjęło zaproszenie Kulczyk Foundation i wspólnie uruchomiło program „Żółty Talerz”. Głównym celem tego programu jest żywienie dzieci – zdrowo i regularnie.

Wiemy, jak ważne jest, aby dzieci nie były głodne. Z drugiej strony duże znaczenie ma uczenie najmłodszych, co to znaczy zbilansowane, zdrowe jedzenie. Przecież wielkim problemem polskich dzieci jest także otyłość, która często wynika z braku wiedzy, co jest zdrowe, a co nie.

„Żółty Talerz” daje dzieciom nie tylko szansę poznania tego, co zdrowe, lecz także odkrycia różnych smaków. Dla najmłodszych najważniejsze jest to, że wspólnie gotują, a potem razem jedzą. To przecież przy stole, siedząc i jedząc, rozmawiają ze sobą, dzielą się radościami i problemami dnia.

Duża część tych dzieci sama też chce pomagać i uczestniczy w zbiórkach żywności dla potrzebujących. Doskonale znają uczucie głodu i pragną uchronić przed tym innych. To najlepszy dowód na to, że pomoc rodzi pomoc. ■

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ:

Poprowadź uczniów przez następujące etapy:

1. Uświadomienie im ich wiedzy na temat sytuacji drugiego człowieka (WIEM);
2. Zwrócenie uwagi na rolę emocjonalnego zrozumienia czyjegoś problemu i utożsamienia się z tą osobą (CZUJĘ);
3. Podjęcie decyzji o aktywnej pomocy (POMAGAM).

WIEM:

Powiedz uczniom, że w naszym życiu jest wiele takich sytuacji, kiedy jesteśmy oceniani i oceniamy innych ludzi. Często robimy to w sposób nieprzemyślany i pochopny. „Rzucamy słowa”, które mogą kogoś zboleć, które wyrażają niesprawiedliwe opinie, są krzywdzące, ponieważ są nieprawdziwe. Nie zadając sobie trudu, żeby zastanowić się nad prawdziwym obrazem danej osoby, jej sytuacji, krzywdzimy ludzi.

CZUJĘ:

Osoba oceniana pochopnie i niesprawiedliwie źle się czuje. Wypowiedane (pisane) pod jej adresem słowa mają duży ciężar, który „przytłacza”, powoduje, że człowiek przestaje w siebie wierzyć, traci poczucie własnej wartości.

POMAGAM:

Poproś, by zamiast oceniać inne osoby, sformułowali komunikaty wspierające. Niech na karteczkach zredagują post, którym będzie wspierał bohaterkę z zadania. Zbierz karteczki. Wyniki przedstaw na kolejnej lekcji. Zadbaj o zachowanie anonimowości uczniów. Po przedstawieniu wyników możecie na ten temat porozmawiać.

WIETNAM

SCENARIUSZ LEKCJI

DOTRZYMUJ DANEGO SŁOWA

TEMAT:

DOTRZYMUJ DANEGO SŁOWA

Zaaranżuj salę do pracy w grupach. Wydrukuj materiały z załączonej płyty. Przygotuj projekcję fragmentów filmu zamieszczonych na płycie. Przed zajęciami zapoznaj się z całym odcinkiem dostępnym na stronie www.kulczykfoundation.org.pl

DLACZEGO WARTO PORUSZYĆ TEN TEMAT:

Łatwo coś obiecać, trudniej dotrzymać zobowiązania. Rzucamy słowa na wiatr i nie zastanawiamy się, że nasze słowo jest dla innych czymś, na czym chcą polegać. Szybko zapominamy o tym, co powiedzieliśmy, i nie przejmujemy się, jaką wagę dla innych mają nasze słowa. Inaczej jest, gdy ktoś nam coś obieca. Wtedy „trzymamy go za słowo” i wierzymy, że go dotrzyma. Jeżeli tak się nie stanie, czujemy żal, jesteśmy rozczarowani, mamy pretensje, że zlekceważono nas, nasze potrzeby, zignorowano to, co dla nas jest ważne. Niedotrzymanie słowa niesie określone konsekwencje dla innych ludzi. Czasami decyduje o ich dalszym życiu. Trzeba dbać o to, by młodzi ludzie uczyli się dotrzymywać danego komuś słowa. Trzeba rozwijać w nich przekonanie, że nie można rzucać słów na wiatr.

CELE ZAJĘĆ:

Może uda się zrobić z uczniami jeden krok, może dwa, a może aż trzy. Zawsze będzie to Wasz wspólny sukces – Twój i Twoich uczniów!

- Krok 1 – WIEM:** Uczeń wie, jakie są konsekwencje niedotrzymania danego słowa.
- Krok 2 – CZUJĘ:** Uczeń potrafi określić, jak czuje się osoba, wobec której nie dotrzymano danego słowa.
- Krok 3 – POMAGAM:** Uczeń wyraża gotowość budowania relacji z innymi ludźmi opartych na szacunku.

WPROWADZENIE DO ZAJĘĆ:

Przeczytaj uczniom kartkę z pamiętnika: „Za małą chwilkę wyniosę śmieci i wyjdę z psem, tylko coś sprawdzę – obiecałam mamie. Włączyłam komputer, żeby szybko dowiedzieć się, co u moich znajomych z Facebooka. To tylko moment – pomyślałam, rzucę okiem i wyjdę z Foksem. Niech się wybiega... Odpłynęłam w wirtualny świat. Tyle się przecież dzieje! Na ziemię sprowadziło mnie trzaśnięcie drzwi. Ojej! Przypomniałam sobie, przecież miałam wyjść z psem i wyrzucić śmieci! Obiecałam mamie... Mama ma teraz tyle pracy, obiecałam, że jej pomogę. Wyrzuciłam z pokoju. Nie było mamy, nie było Foksa, nie było worka ze śmieciami...”

Porozmawiaj z uczniami.
Mogą Ci pomóc następujące pytania:

- Jaką sytuację opisuje bohaterka w swoim pamiętniku?
- Jakie były konsekwencje dla mamy niedotrzymania słowa przez dziewczynkę?
- Co czuła mama, gdy córka nie dotrzymała danego słowa?

dalszy ciąg scenariusza na 34 stronie

WIETNAM: kraj różnorodności

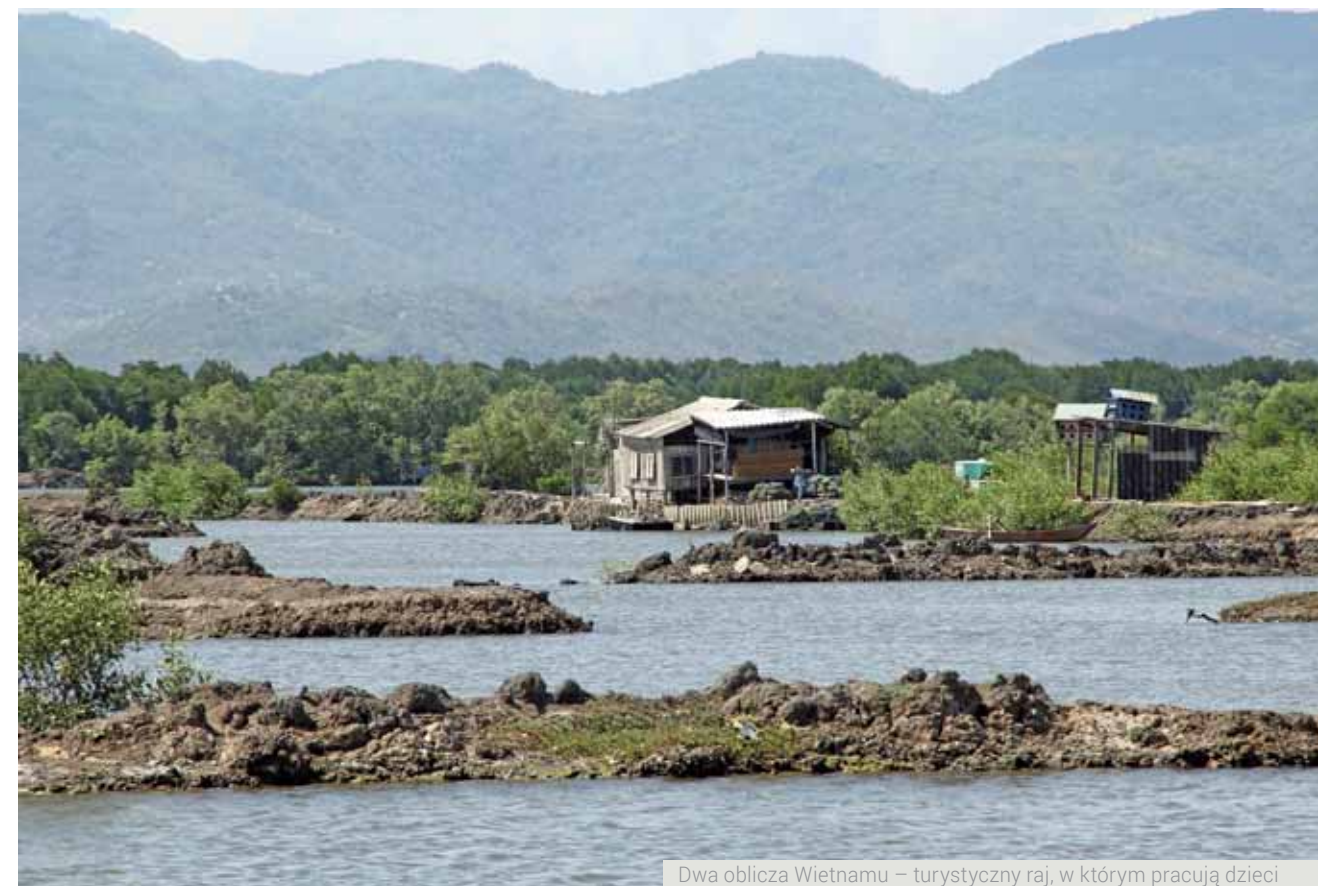

GDZIE SMOK SCHODZI DO MORZA

Wietnam to kraj w Azji Południowo-Wschodniej. Jego powierzchnia jest zbliżona do Polski – ok. 331 tys. km². Wietnam leży na Półwyspie Indochińskim i graniczy od zachodu z Kambodżą i Laosem, a od północy z Chinami. Od wschodu oblewają go wody Oceanu Spokojnego. Tam też jest położona część Zatoki Tonkińskiej – zatoka Ha Long.

W tej zatoce zobaczymy mnóstwo skalistych wysepek oraz ostańców krasowych, zwanych mogotami. Ten bajkowy krajobraz dopełniają malownicze statki lub małe bambusowe łódki oraz turkusowy kolor wody. Wszystko otoczone jest lasami, w których znajdują się setki gatunków roślin i zwierząt. Ha Long przyciąga

czytaj dalej na 34 stronie

Dwa oblicza Wietnamu – turystyczny raj, w którym pracują dzieci

nie tylko Wietnamczyków, ale też rzesze turystów z wielu krajów. Wietnamską nazwę tej zatoki można przetłumaczyć jako „zatoka zstępującego smoka”. Według wierzeń to niebiańskie smoki zeszyły na ziemię, by bronić Wietnam przed najeźdźcą. Pluły jadem i klejnotami, które zamieniały się w wyspy i oddzieliły napastników od lądu. Z wody zaś wynurzyły się skały, a o nie rozbiły się statki nieprzyjaciela. Miejsce, gdzie na ziemię zesłał smoczyca, nazywano Ha Long. W zatoce pełno pływających wiosek, a w nich szkół dla dzieci. Możemy podejrzewać, jak wygląda życie na wodzie oraz jak pracują rybacy.

Inne oblicze Wietnamu to delta Mekongu. Ta kraina leży w południowo-zachodniej części i zwana jest „ryżowym koszykiem kraju”. To dzięki odmianie monsunowej klimatu i żyznym glebom – madom – można tu zbierać ryż nawet trzy razy w ciągu roku. Oprócz tego zboża uprawia się tam trzcinę cukrową, kokosy, a także łowi ryby. Mekong tworzy tu labirynt kanałów, jezior, a życie tamtejszych mieszkańców jest związane bezpośrednio z wodą. Turystę zaś zachwyci z pewnością mała łódka z płaskim dnem – sampan – którą można pływać po kanałach wśród dżungli. Są tu też pływające centra handlowe, w których można kupić soczyste owoce, ryby oraz zjeść obiad.

SAJGON DWA ŚWIATY TUŻ OBIK SIĘ

Patrząc na zatłoczone ulice Ho Chi Minh, czyli dawnego Sajgonu, które obecnie liczy ponad 8 milionów mieszkańców, można mieć wątpliwości, czy miasto to daje szansę nowo przybyłym, czy jest dla nich zagrożeniem. Sajgon otrzymał nową nazwę po zakończonej w 1975 roku wojnie. Warto tu wspomnieć, że działania militarne miały miejsce w latach 1957–1975 i zostawiły trwałe ślady zarówno w świadomości mieszkańców tego kraju, jak i w krajobrazie. Tony bomb, setki zabitych i rannych, koszmar wojenny, osierocone dzieci oraz inwalidzi to była codzienność.

czytaj dalej na 35 stronie

Wietnamskie miasto to morze ludzi na ulicach

Tradycja miesza się tu z nowoczesnością

Wskazówka:

Zwróć uwagę uczniów, że często jest tak, że dajemy komuś słowo, a później łatwo o nim zapominamy i nie wywiązujemy się z niego. Bohaterka obiecała mamie, ale zajęła się czymś innym i obietnicy nie spełniła.

ZAPOWIEDŹ PROJEKCJI FILMU

Wyjaśnij uczniom, że czasami bardzo trudno jest dotrzymać słowa danego komuś. Musimy jednak zawsze zadawać sobie sprawę z tego, że jeżeli ktoś nas o coś bardzo prosi, to zapewne mu zależy na tym, abyśmy dotrzymali danego słowa. Wyjaśnij uczniom, że bohaterką reportażu jest Christina Noble, które przez dużą część dorosłego życia próbuje naprawić to, że nie dotrzymała słowa danego mamie.

PROJEKCJA FILMU

REFLEKSJA PO FILMIE

Bezpośrednio po projekcji porozmawiaj z uczniami. Mogą Ci pomóc np. następujące pytania:

- Dlaczego Christina nie mogła dotrzymać słowa danego umierającej mamie?
- Dlaczego Christina zdecydowała się wyjechać do Wietnamu i założyć fundację Sunshine?

Wskazówka:

Zwróć uwagę, że 10-letnia Christina nie mogła dotrzymać słowa danego matce. W żadnym kraju w świetle prawa, dzieci nie mogą być odpowiedzialne za inne dziecko. Nie mogą być dla niego rodzicami zastępczymi, nie mogą go adoptować, nie mogą ponosić odpowiedzialności

dalszy ciąg scenariusza na 35 stronie

Całe życie tych dzieci toczy się na ulicy

prawnej za inną osobę. Christina dopiero jako dorosła osoba mogła tak pokierować swoim życiem, by nie tylko dotrzymać słowa danego matce, ale zrobić coś ważnego dla innych ludzi.

ZADANIE:

A jeśli dotrzymam słowa...

Podziel uczniów na pary. Rozdaj kartki z początkiem historii zapisanej w pamiętniku ich rówieśniczki: „Za małą chwilkę wyniosę śmieci i wyjdę z psem, tylko coś sprawdzę – obiecałam mamie. Włączyłam komputer, żeby szybko dowiedzieć się, co u moich znajomych z Facebooka. To tylko moment – pomyślałam, rzucę okiem i wyjdę z Foksem. Niech się wybiega... Odpłynęłam w wirtualny świat. Tyle się przecież dzieje!”

Poproś, by dopisali inne zakończenie. Takie, jakie chcą.

ROZMOWA

Zachęć uczniów do udziału w rozmowie. Możesz wykorzystać następujące pytania:

- Czy dotrzymanie danego słowa było trudne?
- Z czego musiała zrezygnować bohaterka, żeby dotrzymać danego słowa?
- W jaki sposób dotrzymanie słowa przez dziewczynkę pomogłoby mamie?

dalszy ciąg scenariusza na 36 stronie

Po zakończeniu konfliktu wielu mieszkańców wsi porzuciło swoje domostwa i zdecydowało się na emigrację do miasta. Problem polegał na tym, że nie umieli się odnaleźć w nowej rzeczywistości, a miasto nie rozwiązywało ich problemów, a wręcz przeciwnie: generowało nowe. Duża część przybyszów trafiła do slumsów, a tam brak opieki medycznej, trudny dostęp do edukacji i życie z dnia na dzień były normą.

Dzisiaj Ho Chi Minh jest największym miastem kraju. Z jednej strony tętni życiem przez całą dobę. To miasto nigdy nie śpi, bo zawsze znajdziemy tu knajpkę, restaurację, gdzie zjemy typowe danie kuchni wietnamskiej. Z drugiej strony zobaczymy tu ludzi śpiących na ulicy, matki z maleńkimi dziećmi, całe rodziny koczujące pod gołym niebem. To ulica jest ich domem. Czy na pewno bezpiecznym?

Często los całej rodziny zależy od pracy dziecka

TURYSTYKA SZANSA CZY ZAGROŻENIE?

Turyści uwielbiają Wietnam. To tu działa niezrozumiały dla nich kodeks ruchu drogowego, a właściwie widać jego brak. Stojąc na krawędzi ulicy, przyjezdni słyszą wszystkie odgłosy miasta, klaksony setek skuterów. Gdy próbujesz przedrzeć się na drugą stronę, pamiętaj o podstawowych zasadach. Pierwsza z nich – kto pierwszy, ten lepszy; druga – idź pewnie przed siebie, nie zatrzymuj się. Życie toczy się na ulicy, tu jest fryzjer, tam masażyści, a gdzie indziej bar z sokami.

czytaj dalej na 36 stronie

Czysto, smacznie, wesoło – tego trzeba najbardziej

Niestety bardzo często handlem zajmują się dzieci, które sprzedają, namawiają, naciągają, a czasami kradną. O każdej porze dnia i nocy spotkamy dziecko, które coś nam oferuje i łamaną angielszczyzną próbuje coś sprzedać. Dlaczego tak się dzieje? Odpowiedź jest prosta. Dziecko wzbudza większą litość i szybciej jesteśmy skłonni od niego coś kupić, bo wydaje nam się, że mu pomagamy. Niestety często za tą działalnością dziecka stoi zorganizowany gang, który zarabia, a dziecko jest tylko narzędziem w jego rękach.

CODZIENNOŚĆ NADZIEJA W OBLICZU ZAGROŻENIA

Ulica rządzi się swoimi prawami i dzieci szybko je poznają. Wiedzą, jak naciągnąć turystę, co powiedzieć, aby więcej zarobić. Na ulicy liczy się bezwzględność w obliczu braku bezpieczeństwa. To ta rzeczywistość staje się dla najmłodszych domem i wybór między szkołą a możliwością zarobku jest oczywisty. Tu decydują pieniądze. Dzieci często powielają styl życia swoich rodziców i nie widzą szansy na inne, lepsze, spokojniejsze jutro.

Każde dziecko ma swoje marzenia, pasje i talenty. Warto tylko dać im szansę na normalność, na dzieciństwo. Tak właśnie czyni Christina Noble, której organizacja stała się dla dzieci w Wietnamie trampoliną do innego życia. To Christina w 1989 roku założyła Sajgon Children's Foundation, w której dożywia dzieci, leczy je i edukuje. Urukoimiła też domy, w których mogą zamieszkać dzieci bez dachu nad głową.

Ośrodek Christiny Noble – posiłek, bezpieczeństwo i zabawa, czyli szansa na dzieciństwo

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ:

Poprowadź uczniów przez następujące etapy:

1. Uświadomienie im ich wiedzy na temat sytuacji drugiego człowieka (**WIEM**);
2. Zwrócenie uwagi na rolę emocjonalnego zrozumienia czyjegoś problemu i utożsamienia się z tą osobą (**CZUJĘ**);
3. Podjęcie decyzji o aktywnej pomocy (**POMAGAM**).

WIEM:

Wyjaśnij uczniom, że jeżeli komuś coś obiecujemy, to musimy zrobić wszystko, żeby słowa dotrzymać. Kiedy coś komuś obiecujemy, ten drugi mówi często: „trzymam cię za słowo”. Czyli wierzy, że dotrzemy słowa.

CZUJĘ:

Zwróć uwagę uczniów na to, że słowa rzucane na wiatr mogą innych zboleć, mogą wpłynąć na ich sytuację, życie innego człowieka.

POMAGAM:

Rozdaj uczniom karteczki. Niech każdy dokończy następującą myśl: na tej lekcji przekonałem/łam się, że...

Zbierz kartki. Rozpocznij kolejną lekcję od przedstawienia wyników. Zachowaj anonimowość uczniów. Na kolejnej lekcji możecie o tym porozmawiać.

MALAWI

SCENARIUSZ LEKCJI

SPEŁNIAJ SWE MARZENIA, ALE NIE KOSZTEM INNYCH

TEMAT:

SPEŁNIAJ SWE MARZENIA, ALE NIE KOSZTEM INNYCH

Zaaranżuj salę do pracy w grupach. Wydrukuj materiały z załączonej płyty. Przygotuj projekcję fragmentów filmu zamieszczonych na płycie. Przed zajęciami zapoznaj się z całym odcinkiem dostępnym na stronie www.kulczykfoundation.org.pl

DLACZEGO WARTO PORUSZYĆ TEN TEMAT:

Marzenia mogą być siłą mobilizującą do działania. Wszak marzenia „nas uskrzydlają”, pozwalają zmieniać nasze życie na lepsze. Marzenia zmieniają nas. Dzięki ich realizacji stajemy się ludźmi spełnionymi, szczęśliwymi. Co jednak zrobić, gdy nie możemy realizować naszych marzeń, ponieważ jest coś, co nam w tym przeszkadza? Co zrobić, gdy potrzeby, marzenia innych ludzi są z jakichś powodów ważniejsze niż nasze? W jaki sposób realizować swoje marzenia nie krzywdząc innych? W jaki sposób pomóc innym ludziom spełniać ich marzenia? To pytania, na które młodzi ludzie powinni zacząć sobie odpowiadać.

CELE ZAJĘĆ:

Może uda się zrobić z uczniami jeden krok, może dwa, a może aż trzy. Zawsze będzie to Wasz wspólny sukces – Twój i Twoich uczniów!

Krok 1 – WIEM: Uczeń wie, że spełnianie własnych marzeń nie może odbywać się kosztem innych ludzi.

Krok 2 – CZUJĘ: Uczeń rozumie, jak czuje się osoba, która nie może spełnić swoich marzeń.

Krok 3 – POMAGAM: Wyraża gotowość zaangażowania w realizację marzeń innych ludzi.

WPROWADZENIE DO ZAJĘĆ:

Opowiedz uczniom historię o bliźniaczkach: Zuzi i Asi. Zuzia od zawsze bardzo lubiła się ruszać. W przedszkolu ciągle biegała, skakała, tańczyła, wspinając się na meble i zeskakiwała z nich. Rodzice mówili, że „nie potrafi wysiedzieć na miejscu”. Asia, zawsze była przeciwieństwem siostry: cicha, skupiona, zamknięta w sobie. Bardzo szybko nauczyła się czytać i już w przedszkolu siadała w kąciku, „pochłaniała książki”. Rodzice zapisali Zuzię na gimnastykę, żeby mogła jakoś spożytkować ten nadmiar energii. Asia towarzyszyła siostrze, ale nie brała udziału w zajęciach. Siedziała w poczekalni czytała książki o zwierzętach, rysowała portrety zwierząt i marzyła o tym, by mieć domowy zwierzyniec, lub chociaż psa. W szkole podstawowej Zuzia była już znaną zawodniczką i reprezentantką w gimnastyce sportowej. Marzyła o tym, że pojechać na olimpiadę. Codziennie jeździła na treningi, a w weekendy na zawody. Całą rodziną podróżowała oczywiście razem z nią. Asia zabierała ze sobą kolejną książkę na temat życia zwierząt i coraz mocniej marzyła o psie.

Porozmawiaj z uczniami o tej historii. Pomogą Ci np. następujące pytania:

- Jaka jest różnica między siostrami w sposobie realizacji marzeń: jak realizuje swoje marzenia Zuzia, a jak Asia?
- Co to znaczy, że nie można realizować swoich marzeń kosztem innych ludzi?

dalszy ciąg scenariusza na 40 stronie

MALAWI: kraj biedy, przeludnienia i klęsk żywiołowych

PIĘKNO I OKRUCIEŃSTWO
PRZYRODY

Republika Malawi to niewielki kraj w Afryce południowo-wschodniej, który nie ma dostępu do morza. Jego powierzchnia wynosi trochę ponad 118 tys. km², a liczba ludności ok. 19 mln. Graniczy z Tanzanią, Mozambikiem i Zambią. Malawi w przeważającej części znajduje się w klimacie podrównikowym, co w znaczący sposób wpływa na rozkład i wielkość opadów.

Z północy na południe kraju biegnie Wielki Rów Zachodni, który stanowi część Wielkiego Rowu Afrykańskiego. Rowy te powstały na styku płyt litosfery w dolinie ryftowej. Zachodzi tu proces oddalania płyty afrykańskiej od płyty arabskiej oraz somalijskiej. W obrębie zagłębień powstały jeziora tektoniczne m.in. jezioro Malawi. To trzecie co do wielkości jezioro Afryki. Leży na granicy Malawi, Tanzanii i Mozambiku. W kraju dominuje wyżynno-górskie ukształtowanie terenu, co niestety jest przyczyną powstawania słabych gleb i problemów z pozyskiwaniem żywności.

czytaj dalej na 40 stronie

Piękno przyrody nie zawsze idzie w parze ze szczęściem ludzi. W Malawi widać to wyraźnie...

W Malawi możemy podziwiać niesamowitą przyrodę i jej bogactwo: słonie, hipopotamy, zebry, krokodyle i wiele gatunków ptaków, które występują na przykład w Parku Narodowym Liwonde, znajdującym się w południowej części Malawi.

Kraj ten jest nawiedzany przez tzw. El Niño (po hiszpańsku dzieciątko, chłopiec) lub La Niña (dziewczynka). Niestety do tej pory nie ustalono przyczyn powstawania tych zjawisk atmosferycznych ani regularności ich występowania. Pierwsze sprowadza susze, a drugie straszliwe, dręczące ludność powodzie. Nieprzewidywalność tych zjawisk oraz ogrom zniszczeń nimi powodowanych skutkuje jeszcze większym niedożywieniem i skrajną biedą. Obecnie około 6,5 mln mieszkańców Malawi potrzebuje pomocy humanitarnej.

EKONOMIA BIEDA RODZI BIEDĘ

Malawi należy do najuboższych krajów na świecie. W 2015 roku Wskaźnik Rozwoju Społecznego (WRS lub po angielsku HDI) wynosił tu zaledwie 0,476 (w Polsce prawie dwa razy więcej!). HDI to miernik rozwoju społecznego kraju, przy określaniu którego bierze się pod uwagę: oczekiwaną długość życia, oczekiwaną liczbę lat edukacji dzieci zaczynających proces kształcenia, średnią liczbę lat edukacji dla mieszkańców w wieku 25 lat i starszych oraz dochód narodowy na jednego mieszkańca. Malawi plasuje się na 170 miejscu wśród 188 zbadanych krajów.

czytaj dalej na 41 stronie

Przerastające ich siły obowiązki odbierają dzieciom szansę na edukację i lepsze jutro

ZAPOWIEDŹ PROJEKCJI FILMU

Zacznij od tego, że wszyscy ludzie mają prawo realizować swoje marzenia. Czasami jest to jednak bardzo trudne, ponieważ trzeba poświęcić własne marzenia, by zapewnić byt najbliższemu, by pomóc rodzinie. Powiedz, że za chwilę obejrzyście fragment reportażu, którego bohaterką jest 14-letnia Teleza.

PROJEKCJA FILMU

REFLEKSJA PO FILMIE

Bezpośrednio po projekcji porozmawiaj z uczniami. Mogą Ci pomóc np. następujące pytania:

- Dlaczego Teleza nie może zrealizować własnego marzenia?
- Co czuje dziewczynka nie mogąc spełnić swoich marzeń?
- Co to znaczy, że bieda rodzi biedę?

Wskazówka:

Zwróć uwagę uczniów na słowa wypowiedziane przez Telezę: „w moim wieku powinnam chodzić do szkoły, ale nie mogę, muszę zajmować się dziećmi”. Zwróć też ich uwagę na to, że ponad 23 proc. dzieci w Malawi nie chodzi do szkoły. Poproś uczniów, by skomentowali te dane.

dalszy ciąg scenariusza na 41 stronie

Głód, choroby i brak dostępu do pomocy medycznej to rzeczywistość wielu dzieci

ZADANIE:

Niech obie dziewczynki spełnią swe marzenia

Podziel uczniów na zespoły. Poproś, aby zastanowili się, jak można przeorganizować życie Zuzi i Asi, aby każda z nich mogła realizować swoje marzenia. Niech się zastanowią nad tym, czy siostry mogą wspólnie realizować swoje marzenia? W jaki sposób? Swoje refleksje mogą zapisać na kartkach.

Wskazówka:

Zadbaj o bezpieczeństwo emocjonalne uczniów podczas wykonywania zadania. Niech dobrać się do pracy w grupach tak, aby każdy uczeń czuł się komfortowo i bezpiecznie.

ROZMOWA

Zachęć uczniów do rozmowy. Zapytaj ich np.:

- W jaki sposób Zuzia może realizować swoje marzenia tak, by nie odbywało się to kosztem siostry?
- W jaki sposób swoje marzenia może realizować Asia?
- Na co zwrócili uwagę, planując organizację dnia obu siostr?
- Czy udało się osiągnąć rozwiązania kompromisowe?

dalszy ciąg scenariusza na 42 stronie

Gospodarka Malawi oparta jest przede wszystkim na rolnictwie. Dominuje tam prymitywne rolnictwo, tzw. samozaopatrzeniowe. Rolnicy uprawiają płody rolne tylko na własne potrzeby i nie mogą sobie pozwolić na ich sprzedaż. Choć prawie 90 procent ludności mieszka na obszarach wiejskich, jednym z głównych problemów jest niedożywienie. Gospodarstwa są silnie rozdrobnione, słabo uprzemysłowione i mało zmechanizowane. Plony z kolei są tak niewielkie, że nie wystarczają na wyżywienie całej rodziny. Brak możliwości zakupu nawozów i maszyn powoduje jeszcze niższe zbiory. W ten sposób tworzy się zakłęty krąg ubóstwa.

Malawi jest na 8. miejscu na świecie, jeśli chodzi o wskaźnik dzietności. W 2014 roku na jedną kobietę w wieku rozrodczym (15–49 lat) przypadało aż 5,6 dziecka. Duża część potomstwa umiera jednak z powodu niedożywienia. Z drugiej strony – większa liczba dzieci oznacza dalszy wzrost biedy. Ponad 60 proc. mieszkańców tego kraju żyje poniżej progu ubóstwa, czyli za mniej niż 1,25 dolara dziennie.

czytaj dalej na 42 stronie

Niedożywienie w Malawi dotyka głównie najmłodszych i jest powodem wielu chorób

Dzieci często wykonują pracę ponad siły

Niedożywione dziecko wymaga specjalnej terapii i diety

POMOC - BEZ NIEJ MALAWI SOBIE NIE PORADZI

W Malawi na 100 tys. pacjentów przypada tylko dwóch lekarzy. Co dwudzieste dziecko umiera na gruźlicę, malarię lub AIDS. Dostęp do medycyny jest tu bardzo utrudniony, a czasami niemożliwy ze względu na brak funduszy lub odległość. Dlatego fundacja Partners in Health od 2007 roku tworzy w Malawi system opieki zdrowotnej dla ponad 150 tys. mieszkańców dystryktu Neno. Koncentruje się przede wszystkim na wczesnym rozpoznaniu choroby i szybkim udzieleniu pomocy. Wyszkoliła ponad 1000 pracowników medycznych, którzy odwiedzają wioski, ważą dzieci, by kontrolować ich zdrowie. W przypadkach skrajnego niedożywienia dzieci zabierane są do szpitala, gdzie poddawane są długiemu i trudnemu procesowi leczenia. Ważnym aspektem jest przekazywanie sobie wiedzy na temat niedożywienia i walki z chorobą. Fundacja organizuje również badania profilaktyczne dla całych wiosek.

Niestety w Malawi mamy również do czynienia z brakiem edukacji. Dzieci nie chodzą do szkoły, bo rodziców nie stać na książki lub dlatego, że jest ona za daleko. Czasem też praca dziecka jest niezbędna, aby rodzina mogła przetrwać. Dzieci starsze opiekują się młodszymi. Ponad 23 procent dzieci w Malawi nie chodzi do szkoły. Brak edukacji utrudnia wyjście z biedy, a bieda nie pozwala na edukację. To kolejny zakłętą krąg. Kulczyk Foundation postanowiła wesprzeć działania Partners in Health w Malawi w programach walki z ciężkim niedożywieniem, pomocy społecznej i socjalnej. ■

Wskazówka:

Zwróć uwagę, że można tak zorganizować plan dnia obu sióstr, aby: każda z nich mogła zbliżyć się do spełniania swojego marzenia.

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ:

Poprowadź uczniów przez następujące etapy:

1. Uświadomienie im ich wiedzy na temat sytuacji drugiego człowieka (**WIEM**);
2. Zwrócenie uwagi na rolę emocjonalnego zrozumienia czyjegoś problemu i utożsamienia się z tą osobą (**CZUJĘ**);
3. Podjęcie decyzji o aktywnej pomocy (**POMAGAM**).

WIEM:

Podkreśl, że żaden człowiek nie może realizować swoich marzeń, zaspokajać swoich potrzeb kosztem innych ludzi. Wszyscy mamy do tego takie samo prawo.

CZUJĘ:

Osoba, która nie może spełniać swoich marzeń, bo ktoś lub coś jej to uniemożliwia, może czuć się nieszczęśliwa, niespełniona. Może to się uzewewnętrznić w różny sposób. Ktoś, kto nie mógł zrealizować swoich marzeń, może w przyszłości nie dostrzegać lub lekceważyć marzenia innych ludzi. „Trzeba podążać za swoimi marzeniami, inaczej stajemy się obojętni i zgorzkniali”.

POMAGAM:

Gdybyś spotkała/spotkał Asię na szkolnym korytarzu, co byś jej powiedziała/powiedział? Niech uczniowie zapiszą swoje myśli na kartkach. Zbierz karteczki napisane przez uczniów. Znajdź czas, aby na kolejnej lekcji omówić treści napisane przez uczniów na karteczkach. Zadbaj o anonimowość autorów karteczek.

BRAZYLIA

SCENARIUSZ LEKCJI

SZUKAJ WIEDZY I DZIEL SIĘ NIĄ

TEMAT:

SZUKAJ WIEDZY I DZIEL SIĘ NIĄ

Bezerra

Zaaranżuj salę do pracy w grupach. Wydrukuj materiały z załączonej płyty. Przygotuj projekcję fragmentów filmu zamieszczonych na płycie. Przed zajęciami zapoznaj się z całym odcinkiem dostępnym na stronie www.kulczykfoundation.org.pl

DLACZEGO WARTO PORUSZYĆ TEN TEMAT:

Wiedza każdego z nas jest inna, gdyż zdobywamy ją w odmiennych sytuacjach czy okolicznościach i mamy różne predyspozycje. Mówimy więc, że każdy z nas dysponuje indywidualnym systemem wiedzy. Nie ma dwóch osób, które miałyby identyczną wiedzę na ten sam temat. Dlatego dzielenie się wiedzą jest jednym z zadań współczesnego człowieka. Dzielenie się ma miejsce w trakcie rozmowy, kiedy ustalamy, co każdy z nas wie na dany temat, a wtedy z „wiedzy indywidualnej” tworzymy „wiedzę wspólną”. Możliwość podzielenia się z innymi własną wiedzą oraz umiejętnościami wywołuje pozytywne emocje. Odczuwamy satysfakcję w sytuacjach, gdy możemy innym przekazać elementy tego, co wiemy. Podobnie inni ludzie odczuwają potrzebę dzielenia się swoją wiedzą. Ważne jest, abyśmy potrafili korzystać z wiedzy innych ludzi i dzielili się z nimi tym, co sami wiemy. Dzięki temu możemy razem z innymi podejmować działania zorientowane na osiągnięcie wspólnego celu.

CELE ZAJĘĆ:

Może uda się zrobić z uczniami jeden krok, może dwa, a może aż trzy. Zawsze będzie to Wasz wspólny sukces – Twój i Twoich uczniów!

Krok 1 – WIEM: Uczeń wie, że warto dzielić się swoją wiedzą oraz umiejętnościami z innymi ludźmi.

Krok 2 – CZUJĘ: Uczeń rozumie, że dzielenie się wiedzą jest źródłem pozytywnych emocji i umożliwia działanie dla osiągnięcia wspólnego celu.

Krok 3 – POMAGAM: Uczeń wyraża gotowość dzielenia się z innymi swoją wiedzą.

WPROWADZENIE DO ZAJĘĆ:

Przeczytaj uczniom fragment wypowiedzi:
„Spotykamy się regularnie raz w tygodniu. Ale młodzież odwiedza nasz klub raz na dwa tygodnie. Te spotkania są dłuższe. Czasem trwają kilka godzin. Młodzi pokazują nam nowe programy komputerowe i pomagają w obsłudze telefonów komórkowych. Ja dobrze radzę sobie z komputerem i telefonem. Ale nie wszyscy to potrafią... Założyli nam konto na Facebooku i teraz kontaktujemy się nawet wtedy, gdy ktoś z nas nie może przyjść na spotkanie. Zamieszczamy informacje o tym, co się dzieło, i wszyscy wiedzą... Rozmawiamy przez Skype'a. Wspólnie organizujemy różne warsztaty. Nie przypuszczałam, że młodzież tak chętnie będzie uczyć się szydełkowania i innych prac ręcznych, że będą chcieli poznawać historię naszego miasta. Historię, którą my przecież pamiętamy, a dla nich to takie odległe czasy... Dzielimy się wiedzą i szukamy jej u innych”.

Porozmawiaj z uczniami stawiając np. takie pytania:

- W jaki sposób ludzie dzielą się wiedzą?
- Dlaczego warto szukać wiedzy u innych ludzi?

ZAPOWIEDŹ PROJEKCJI FILMU

Zaproś uczniów do wspólnego obejrzenia reportażu. Poinformuj, że bohaterami są mieszkańcy brazylijskiej faweli oraz pracownicy szkoły prowadzonej przez Yvonne Bezerra de Melo. Poproś, aby zwrócili uwagę na to, jak wygląda życie w faweli.

dalszy ciąg scenariusza na 46 stronie

BRAZYLIA: największy kraj Ameryki Południowej

GEOGRAFIA I PRZYRODA WSZYSTKO, CZEGO MOŻNA ZAPRAĞNAĆ

Znacie mapę Polski. Nasz kraj ma ponad 312 tys. km². Teraz powiększmy Polskę 27 razy. Taki obszar zajmuje Brazylia. Jej powierzchnia to ponad 8,5 mln km². W Polsce żyje około 38 mln ludzi, a w Brazylii aż 207 mln. To piąty kraj świata zarówno pod względem wielkości, jak i liczby ludności. Zajmuje około 47 proc. powierzchni Ameryki Południowej. Graniczy prawie z każdym krajem tego kontynentu, oprócz Chile i Ekwadoru. To jedyne państwo na świecie, przez które przebiega zwrótnik Koziorożca i równik. To rozumiało, że na tak dużej powierzchni środowisko przyrodnicze jest zróżnicowane.

To tu znajdziemy największą nizinę świata – Nizinę Amazonki, której obszar to około połowa powierzchni Europy. Na nizinie panuje klimat równikowy, bardzo wilgotny, rosną tam wiecznie zielone lasy równikowe (selvas). Tam też spotkamy najwięcej na świecie gatunków ptaków i owadów.

Kolejną ważną krainą geograficzną tego kraju jest Wyżyna Brazylijska. Dominuje tam klimat podrównikowy i roślinność sawanny (campos) lub sawanna kolczasta

czytaj dalej na 46 stronie

Favele – gigantyczne dzielnice biedoty, które rozrastają się w zawrotnym tempie

(caatinga), która porasta bardziej suche obszary Wyżyny Brazylijskiej. Na północy tego kraju rozciąga się z kolei Wyżyna Gujańska.

Dzieci faweli od najmłodszych lat uczą się, jak przetrwać na ulicy

EKONOMIA NIE TYLKO WIELKIE MOŻLIWOŚCI, ALE TAKŻE GIGANTYCZNE PROBLEMY

W Brazylii wydobywa się wiele surowców mineralnych, np. ropę naftową, gaz ziemny, rudy żelaza, rudy manganu, węgiel kamienny, boksyty, kamienie szlachetne. Znaczącym działem gospodarki tego kraju jest także rolnictwo. To właśnie Brazylia jest czołowym na świecie producentem kawy, trzciny cukrowej, soi, kukurydzy, batatów, ryżu, tytoniu, pszenicy. Tu także hoduje się bydło i trzodę chlewną.

Bogactwa naturalne i chęć maksymalnego ich wykorzystania stały się jednak również źródłem problemów. Żeby zdobyć kolejne grunty pod uprawę, budować drogi, osiedla, kopalnie, a także pozyskać kilka niezwykle cennych gatunków drewna, przez lata karczowano drzewa na olbrzymich powierzchniach. Doprowadziło to do zmniejszenia powierzchni puszczy, konfliktów z miejscowymi plemionami Indian oraz do wzrostu efektu cieplarnianego oraz przyspieszenia erozji i tak niezbyt żyznej gleby.

czytaj dalej na 47 stronie

Ścisnięte budynki faweli mogą rosnąć tylko w górę

PROJEKCJA FILMU

REFLEKSJA PO FILMIE

Bezpośrednio po projekcji porozmawiaj z uczniami. Mogą Ci pomóc np. następujące pytania:

- Jak wygląda życie mieszkańców faweli?
- Jaką wiedzę oraz umiejętności starają się im przekazać pracownicy szkoły prowadzonej przez Yvonne?

ZADANIE:

Tak nasza wiedza pomaga innym

Podziel uczniów na zespoły kilkuosobowe. Poproś, by każdy w zespole zastanowił się, czy pamięta taką sytuację, gdy jego wiedza przydała się innym ludziom. Niech uczniowie porozmawiają na ten temat.

Sformułuj następujące pytania (możesz pytania zapisać na kartkach i rozdać je poszczególnym grupom):

- Komu i do czego przydała się wasza wiedza?
- W jakiej sytuacji mogliście podzielić się z innymi swoją wiedzą?
- Jak się czuliście, kiedy waszą wiedzę ktoś mógł wykorzystać?
- Czego się nauczyliście w tej sytuacji? Co wam dało to doświadczenie?

Poproś przedstawicieli grup o przedstawienie wyników rozmów w zespołach.

ROZMOWA

Posłuż się cytatem z Platona: „wiedza jest drugim słońcem ludzi”. Zapytaj uczniów, jak w kontekście ich rozmowy można zinterpretować to powiedzenie? Porozmawiajcie o tym.

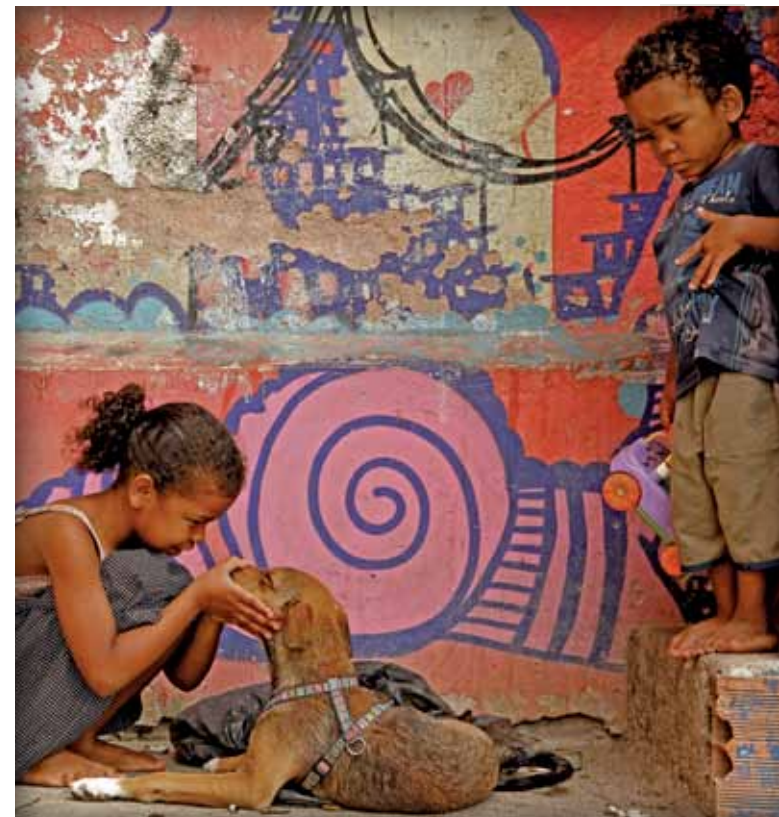

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ:

Poprowadź uczniów przez następujące etapy:

1. Uświadomienie im ich wiedzy na temat sytuacji drugiego człowieka (**WIEM**);
2. Zwrócenie uwagi na rolę emocjonalnego zrozumienia czyjegoś problemu i utożsamienia się z tą osobą (**CZUJĘ**);
3. Podjęcie decyzji o aktywnej pomocy (**POMAGAM**).

dalszy ciąg scenariusza na 48 stronie

Przyjaciel... To w tym trudnym świecie prawdziwy skarb!

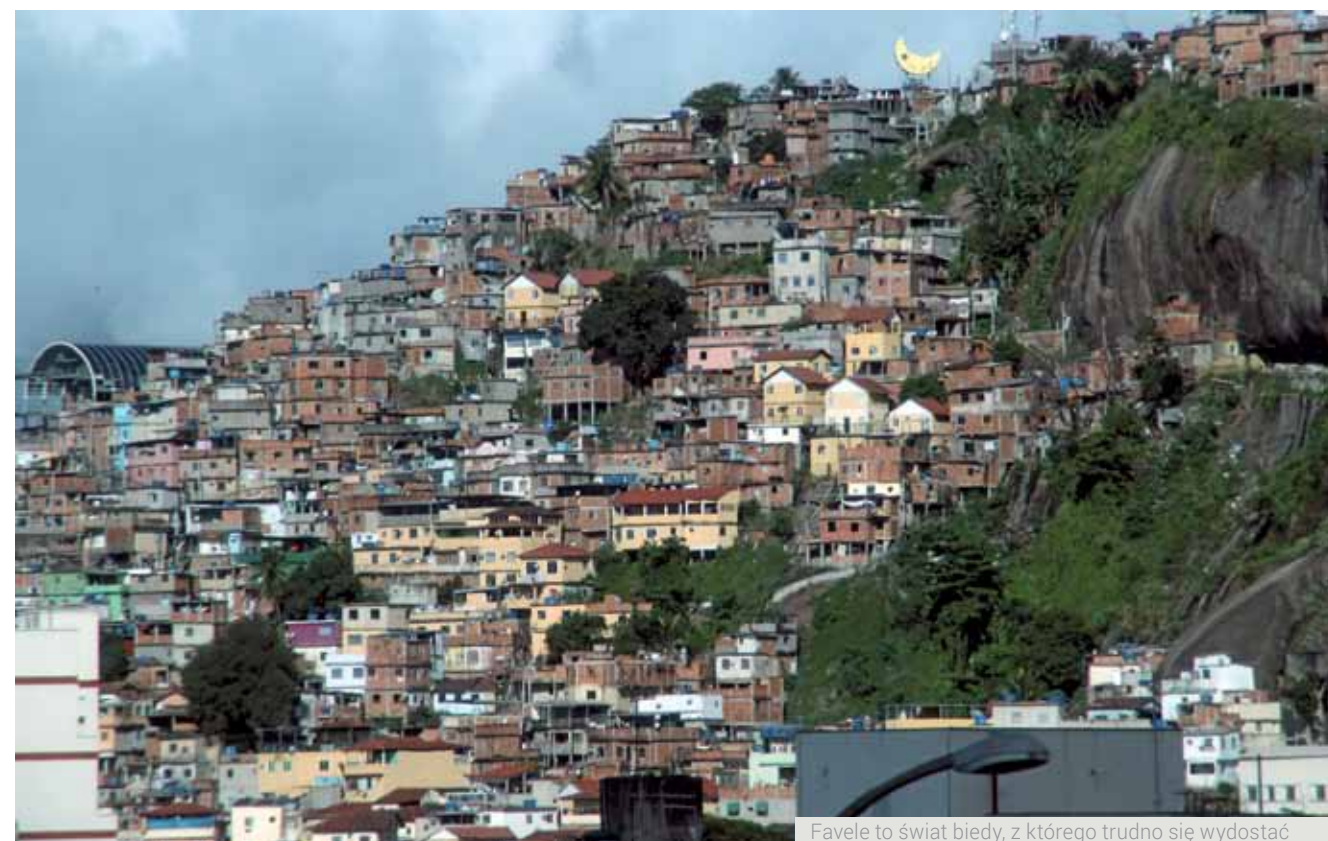
EDUKACJA SZANSA, ALE NIEJEDNAKOWA DLA WSZYSTKICH

Choć konstytucja Brazylii z 1988 roku gwarantuje dostęp do darmowej edukacji, to realia życia wyglądają tu zupełnie inaczej. Często rodzice nie posyłają dziecka do szkoły, bo nie stać ich na mundurki, podręczniki, zeszyt czy dojazd. Warto pamiętać, że to wielki kraj i dostęp do edukacji nie jest łatwy też z powodu odległości szkół na niektórych terenach. Zdarza się również, że rodzina, w obliczu głodu, staje przed wyborem – edukacja czy dodatkowe ręce do pracy i wsparcie budżetu rodzinnego, szkoła lub darmowy posiłek w miejscu pracy. Trudno też uczyć się, gdy jest się głodnym.

FAVELA ŻYCIE NA GRANICY PRAWA

Favele to w Brazylii dzielnice nędzy. Termin ten pochodzi od nazwy rośliny, która porasta wzgórza wokół Rio de Janeiro, gdzie pod koniec XIX wieku osiedlili się pierwsi wyzwoleni niewolnicy. Za pierwszą fawelę uznaje się osadę założoną przez weteranów wojennych pozostawionych bez środków do życia w listopadzie 1897 roku. Dzielnice te powstały w centrach dużych miast i rozrastają się coraz bardziej, pnąc się w górę. Uważa się, że co drugi mieszkaniec Rio de Janeiro żyje w faweli.

czytaj dalej na 48 stronie

Favele to świat biedy, z którego trudno się wydostać

Do wzrostu liczby tych osiedli przyczynił się rozwój przemysłu w latach 60. i 70. XX wieku, kiedy to mieszkańcy wsi zaczęli sprzedawać swoje gospodarstwa rolne i wyruszać za pracą do wielkich miast. Liczyli na lepsze życie, ale miasta nie mogły dać wszystkim zajęcia i godnych warunków życia.

Wskaźnik urbanizacji, czyli procentowy udział ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności kraju, wynosi tu obecnie ponad 80 procent. Nie odzwierciedla to jednak poziomu rozwoju gospodarczego tego kraju. W Brazylii mamy do czynienia z problemem tzw. urbanizacji pozornej. Favele zaczęły się coraz bardziej rozrastać i żyć własnym życiem. Budowano coraz więcej i nikt nie zwracał uwagi na brak kanalizacji, dostęp do elektryczności czy wywóz śmieci. Wewnątrz dzielnic biedy powstawały gangi i to one dyktują teraz obowiązujące tu prawa.

Złe wyszkolona i brutalna policja bywa zagrożeniem dla mieszkańców faweli

Dla dzieci mieszkających w favelach głód, narkotyki, strzelaniny, śmierć kogoś bliskiego to niestety codzienność. Jak w tym wszystkim odnaleźć się i żyć normalnie? Jak regularnie się uczyć i chodzić do szkoły? W tym świecie przyszłość jest pojęciem mało znanym. Liczy się tu i teraz.

Dobrze więc, że działają tu tacy życzliwi dorośli, jak Yvonne Bezerra de Mello, która wie, że edukacja jest szansą na zmianę życia. Codziennie powtarza swym podopiecznym: „Dasz radę”, „Uda ci się”, „Uwierz w siebie”. Daje im nadzieję na lepsze i bezpieczniejsze jutro. ■

Yvonne Bezerra de Mello i jej podopieczni z faweli

WIEM:

Wytłumacz uczniom, że dzielenie się wiedzą jest „nasłonecznianiem ludzi”, jest cenne zarówno dla osób, które wiedzą się dzielą, jak i dla tych, którzy z niej korzystają. Ten, który wiedzą się dzieli, uczy się robić to w taki sposób, aby inni ludzie mogli z jego wiedzy skorzystać. Musi więc umieć jasno przekazać informacje, wytłumaczyć to, co może budzić wątpliwości, pokazać, zwracając uwagę, czy drugi człowiek zrozumiał i będzie umiał również wykonać prezentowaną mu czynność. Człowiek, który korzysta z wiedzy, otrzymuje nowe informacje, fakty, których wcześniej nie znał, a które może wykorzystać w swoim życiu, w bliższej lub dalszej przyszłości. To sprawia, że może poradzić sobie w sytuacji, która wcześniej była dla niego trudna do rozwiązania, bo brakowało mu wiedzy.

CZUJĘ:

Dzielenie się wiedzą wiąże się z przeżywaniem pozytywnych emocji. Czujemy się dobrze, gdy ktoś inny może z naszej wiedzy skorzystać, gdy nasza wiedza może służyć innym ludziom. Pozytywne emocje odczuwamy również w sytuacji dla nas trudnej, gdy ktoś podzielił się z nami swoją wiedzą i dzięki temu możemy pokonać przeszkodę, przezwyciężyć tę trudność.

POMAGAM:

Poproś uczniów, by na kartkach dokończyli następujące zdania:

- Szukam wiedzy, ponieważ...
- Swoją wiedzę oraz umiejętności mogę wykorzystać, aby...

Rozpocznij kolejną lekcję od przedstawienia refleksji zapisanych przez uczniów na kartkach. Zadbaj o anonimowość autorów, jeśli sobie tego życzą. Możesz zachęcić ich do dyskusji na ten temat.

TIMOR

SCENARIUSZ LEKCJI

ŁĄCZ SIŁY WE WSPÓLNYM CELU

TEMAT:

ŁĄCZ SIŁY WE WSPÓLNYM CELU

Zaaranżuj salę do pracy w grupach. Wydrukuj materiały z załączonej płyty. Przygotuj projekcję fragmentów filmu zamieszczonych na płycie. Przed zajęciami zapoznaj się z całym odcinkiem dostępnym na stronie www.kulczykfoundation.org.pl

DLACZEGO WARTO PORUSZYĆ TEN TEMAT:

Współdziałanie poszerza nasze możliwości i daje większe szanse na osiągnięcie celu. Przekonujemy się, że „z innymi nam po drodze”, zaczynamy ich cenić, szanować, zauważać ich kompetencje. Współdziałając z innymi, możemy też przy okazji nauczyć się nowych rzeczy, ale również podzielić się naszą wiedzą i umiejętnościami. Może się nawet okazać, że jakieś nasze umiejętności lub wiedza okażą się ważniejsze i bardziej przydatne w grupie, niż gdy sami z nich korzystamy. To z kolei może pozytywnie wpłynąć na nasze poczucie własnej wartości. Współdziałanie to również szansa na nawiązywanie i pogłębianie relacji z innymi ludźmi.

CĘLE ZAJĘĆ:

Może uda się zrobić z uczniami jeden krok, może dwa, a może aż trzy. Zawsze będzie to Wasz wspólny sukces – Twój i Twoich uczniów!

Krok 1 – WIEM: Uczeń zaczyna rozumieć, że współpraca daje większą szansę na osiągnięcie celu. Jemu oraz innym.

Krok 2 – CZUJĘ: Uczeń docenia zalety współpracy, zaczyna też doceniać wkład innych. Zaczyna cenić innych!

Krok 3 – POMAGAM: Uczeń deklaruje chęć współpracy z innymi. Dla swojego i ich dobra.

WPROWADZENIE DO ZAJĘĆ:

Pokaż uczniom zdjęcie ula lub mrowiska. Zapytaj:

- Jakie mają skojarzenia związane z tym miejscem?
- Jak według nich te miejsca funkcjonują?
- Jakie ma znaczenie każdy owad z osobna?

Pokaż zdjęcie grupy świstaków/zebr/antylop – powiedz, że w stadzie wszystkie zwierzęta ze sobą współpracują. Zapytaj:

- Jakie znaczenie ma taka współpraca?
- Co daje członkom stada?
- Co by było, gdyby zwierzęta nie współpracowały?

W trakcie rozmowy połącz nacisk na zapewnienie bezpieczeństwa i przetrwanie.

ZAPOWIEDŹ PROJEKCJI FILMU

Zaproś uczniów do wspólnego obejrzenia fragmentów reportażu. Poproś, aby oglądając film, zwrócili uwagę na aspekt współpracy, którą podejmują mieszkańcy Timoru pracując w spółdzielni Santana Unipessoal.

PROJEKCJA FILMU

REFLEKSJA PO FILMIE

Bezpośrednio po projekcji porozmawiaj z uczniami. Mogą Ci pomóc np. następujące pytania:

- Jak działa spółdzielnia Santana Unipessoal? Jakie korzyści mają mieszkańcy Timoru, dołączając do spółdzielni?
- Co sądzicie o zasadach wykorzystywania pomocy udzielonej przez fundację Dominiki Kulczyk?
- Czy współpracowaliście kiedyś ze sobą jako klasa? Jak to wyszło? Jakie macie wspomnienia?

Wskazówka

Zwróć uwagę, że spółdzielnia socjalna funkcjonuje tak, aby wszyscy dzięki wspólnej pracy czerpali korzyści.

TIMOR WSCHODNI: mały kraj wielkiej biedy

PAŃSTWO, O KTÓRYM ZAPOMNIAŁ ŚWIAT

Timor Wschodni to najmłodszy kraj na kontynencie azjatyckim. Leży na niewielkiej wyspie Timor, na północ od Australii. Powierzchnia jego jest nieco mniejsza od województwa małopolskiego i wynosi niewiele ponad 15 tys. km². Liczba ludności to ponad milion mieszkańców. Timor oblewają turkusowe wody morza Timor, Savu i Banda. Wydawać by się mogło, że to raj na ziemi, ale niestety tak nie jest.

Kraj ten do 1975 roku był kolonią portugalską. To tu Portugalczycy odkryli drzewo sandałowe, a wraz z nim możliwość produkcji luksusowych mebli i perfum, a następnie uprawy kawy. Dopiero zamach stanu w Portugalii przyczynił się do opuszczenia terenu wyspy przez kolonizatorów. Niestety, Timor był niepodległy przez zaledwie dziewięć dni.

Armia indonezyjska zaatakowała to małe państwo. Postępując się hasłami obrony przed komunizmem i zyskując przychylność Stanów Zjednoczonych oraz Australii, wdarła się na terytorium Timoru Wschodniego. W grudniu 1975 roku rozpoczęto inwazję. Już w następnym roku wyspa ta została przyłączona jako 27. prowincja do Indonezji. Dochodziło tam do morderstw, tortur, gwałtów na kobietach i niehumanitarnego upokarzania miejscowej ludności.

czytaj dalej na 52 stronie

Ludzie próbują tu jakoś żyć, ale wspomnienie okupacji nadal jest żywe

dalszy ciąg scenariusza na 52

Zniszczony przez wieloletnią okupację Timor Wschodni, to jeden z najbiedniejszych rejonów świata

Prawie 25 procent ludności Timoru zginęło w czasie tej okupacji. Jako przykład można podać masakrę w Santa Cruz w 1991 roku, kiedy w czasie uroczystości pogrzebowych młodego chłopaka śmierć poniosło z rąk indonezyjskich żołnierzy ponad 270 osób. Duża część pozostałych mieszkańców wyspy została przymusowo wysterylizowana, a matkom zabierano maleńkie dzieci zaraz razu po ich urodzeniu. Cel był jeden – zniszczenie miejscowej populacji. Agresor sprowadzał również ludność z przeludnionej Jawy, aby tylko wypierać miejscowych Timorczyków z własnej wyspy.

W Timorze trzeba wzmacniać więzy rodzinne

HISTORIA

PODOBNE LOSY POLSKI I TIMORU

Prawie 97 procent mieszkańców tego kraju wyznaje katolicyzm. Lata okupacji przez Indonezję – najcięższy kraj muzułmański – sprawiły, że wiara stała się sposobem przetrwania i dawała siłę do dalszego życia. Tak, jak w Polsce w czasie komunizmu, Kościół był kolebką samoorganizowania się społeczeństwa, tak również tu stał się sposobem na przeciwstawienie się dominacji najeźdźcy.

Istotnym wydarzeniem dla miejscowej ludności stała się pielgrzymka Jana Pawła II w 1989 roku. Choć papież nie wypowiedział tam tak ważnych słów, które padły w Polsce: „Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze Ziemi, tej Ziemi”, to dla Timorczyków sam fakt przybycia Ojca Świętego do ich kraju, który oficjalnie wówczas nie istniał, był najważniejszy. Od tej wizyty rozpoczyna się droga ku wolności tego państwa.

W 1999 roku odbyło się tu referendum, w którym ponad 78 procent ludności kraju opowiedziało się za niepodległością. Niestety, to spowodowało kolejny pogrom i egzekucje na cywilach. Indonezyjczycy, opuszczając wyspę, palili, dewastowali i grabili wszystko po drodze. Timor Wschodni odzyskał niepodległości dopiero w maju 2002 roku, stając się w ten sposób najmłodszym azjatyckim i pierwszym suwerennym krajem w XXI wieku.

czytaj dalej na 53 stronie

WIEM, CZUJE...

Przystąpienie do spółdzielni Santana Unipessoal, daje rodzicom tych dzieci szansę na przetrwanie

Czy te dzieci nie doświadczą już tego, co ich rodzice?

ZADANIE:

Połączcie swoje siły

Poproś uczniów, aby zastanowili się, co mogą usprawnić w życiu klasy, jak połączyć siły i zasoby, aby dzięki wspólnym działaniom lepiej się im razem żyło. Niech każda osoba zastanowi się, jakie są jej mocne strony, w czym jest dobra, co potrafi najlepiej? Następnie niech pomyślą, co mogą, mając takie zasoby usprawnić w życiu klasowym.

Podpowiedz, że pomysły mogą dotyczyć pomocy osobom, które są w szkole nieobecne z powodu choroby, organizacji wydarzeń klasowych, szkolnych itp. Niech zastanowią się, jak mogą wspólnie działać dla wspólnego dobra.

Mogą stworzyć harmonogram wspólnych działań na cały rok szkolny (semestr, miesiąc) – uwzględniając zasoby wszystkich uczniów w klasie i angażując wszystkich do pracy we wspólnym celu.

ROZMOWA

Zachęć uczniów do udziału w rozmowie. Możesz wykorzystać następujące pytania:

- Jakie macie refleksje po wykonaniu tego zadania?
- Co jest ważne przy współpracy? (np. równe zaangażowanie, zaufanie)
- Jakie widzicie trudne strony zaplanowanej współpracy?

Wskazówka

Zwróć uwagę, że współpraca nie zawsze jest łatwa. Trzeba przede wszystkim dostrzec wspólny cel i umieć podjąć działanie razem z innymi. To wymaga porozumiewania się, uzgadniania, negocjowania pomysłów, sposobów działania, rozwiązań. Żeby dobrze współpracować, czasem trzeba zrezygnować z indywidualnych pomysłów (koncepcji) na rzecz pomysłu (koncepcji) wybranego przez większość.

dalszy ciąg scenariusza na 53 stronie

EFEKT

ROZUMIENIA

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ:

Poprowadź uczniów przez następujące etapy:

1. Uświadomienie im ich wiedzy na temat sytuacji drugiego człowieka (**WIEM**);
2. Zwrócenie uwagi na rolę emocjonalnego zrozumienia czyjegoś problemu i utożsamienia się z tą osobą (**CZUJĘ**);
3. Podjęcie decyzji o aktywnej pomocy (**POMAGAM**).

WIEM:

Zwróć uwagę uczniów, że wspólnymi siłami, dzieląc się zadaniami, wykorzystując zasoby każdej osoby, można osiągnąć więcej, niż działając indywidualnie. Współpracując pomagamy sobie, ale też kontrolujemy wzajemnie efekty swojej pracy. To na każdego członka zespołu działa mobilizująco. Praca jest wtedy bardziej efektywna.

CZUJĘ:

W wyniku współpracy można osiągnąć takie cele, których nie osiągnie się działając indywidualnie. To powoduje, że członkowie zespołu czują satysfakcję, że udało się dokonać coś wspólnymi siłami. Wszyscy czują się odpowiedzialni za rezultat, każdy może się z niego cieszyć, każdy jest po części jego autorem. Szanujemy się nawzajem, bo jeden wspierał drugiego.

POMAGAM:

Rozdaj uczniom karteczki. Poproś, by dokończyli następujące zdanie:

Dzisiaj dowiedziałem/łam się (przekonałem/łam się, zwróciłem/łam uwagę), że współpraca...

Zbierz kartki. Rozpocznij kolejną lekcję od omówienia tego zadania. Zadbaj o zachowanie anonimowości uczniów.

OBYCZAJE WOLNOŚĆ NIESTETY NIE WYSTARCZY

Obecnie to jeden z najbardziej niebezpiecznych regionów świata. Brakuje tu wszystkiego: czystej wody, dróg, elektryczności, szpitali, dostępu do edukacji. Kraj zmaga się z ogromną biedą i analfabetyzmem. Prawie jedna trzecia obywateli nadal nie umie czytać ani pisać, a dwie trzecie mieszkańców żyje w ekstremalnej biedzie. Dzieci nie uczą się, bo rodziców nie stać na zeszyt lub nie ma osoby, która mogłaby zaprowadzić dziecko do szkoły.

Z drugiej strony brak edukacji skutkuje brakiem świadomości możliwości poprawy własnego losu. Spotkamy tu rodziny wielodzietne z siedmiorgiem lub dziesięciorgiem dzieci, które nie wiedzą, za co przeżyją kolejny dzień. Trudno jest walczyć z biedą, gdy dotyka ona prawie każdego i w każdym miejscu tego kraju.

Niestety, ogromnym problemem tego państwa jest również ciche przyzwolenie społeczności na przemoc wobec kobiet i dzieci. Ponad 80 procent kobiet uważa, że mąż ma prawo je uderzyć. Przemoc stała się normą i nikt na nią nie reaguje. Domowa agresja nie wychodzi poza cztery ściany. Wszyscy o niej wiedzą, ale nikt nie mówi o niej głośno.

POMOC ZAWSZE MOŻNA COŚ ZMIEŃCIĆ

Dobrze, że w tym kraju są tacy ludzie jak Bella Galhos, która walczyła o niepodległość Timoru Wschodniego w kraju i na uchodźctwie w Kanadzie. Bella założyła fundację Santana Unipessoal, która uczy miejscową ludność współpracy i dzielenia się dobrami. To dzięki niej kilka rodzin utworzyło spółdzielnię socjalną. Razem pracują, sieją, doglądają roślin, a następnie zbierają plony.

Bella też głośno mówi o przemocy wobec kobiet i dzieci. Otwarcie rozmawia na te tematy z ludźmi i wyciąga pomocną dłoń do bitych i maltretowanych kobiet. Podejmuje też dyskusje z dziećmi w szkołach, gdyż to od nich trzeba zacząć tę zmianę myślenia – przemoc jest niedozwolona. Daje im szansę na rozwiązanie tego powszechnego problemu. Warto pamiętać, że bieda często rodzi przemoc, a ta z kolei potęguje biedę. ■

Ta fundacja walczy z przemocą wobec kobiet i dzieci

Autorzy scenariuszy:

Prof. UAM dr hab. Kinga Kuszak,
Kamila Słupska,
Katarzyna Sadowska,
Tomasz Sadowski

Konsultacja merytoryczna:

Prof. UAM dr hab. Kinga Kuszak

Wstępy na temat krajów:

Anna Winnicka

Fotografie:

Tomasz Borkowski
Tatiana Jachyra
Dariusz Szymura
Karolina Woźniakowska

Wsparcie metodyczne:

Anna Winnicka

Redakcja i korekta:

Marta Stochmiałek
Jacek Kowalczyk

Projekt i opracowanie graficzne:

Justyna Jakubowska

Realizacja serialu „Efekt Domina”:

TVN S.A.

Montaż płyt:

NET MEDIA Sp. z o. o.

Produkcja płyt:

MIWA - MEDIA

Druk i oprawa:

Paw Druk Sp. z o.o.

Zespół Kulczyk Foundation

Dominika Kulczyk
Marta Schmude-Olczak
Justyna Kieza
Beata Kopyt
Karolina Dusio
Paweł Orzeszko
Mateusz Kamil Roszak
Marta Tomaszewska
Anna Samsel
Dorota Szkodzińska

Kulczyk Foundation
Ul. Krucza 24/26
00-526 Warszawa
www.kulczykfoundation.org.pl
office@kulczykfoundation.org.pl

Kulczyk Foundation

gorąco dziękuję wszystkim osobom,
instytucjom i organizacjom za wsparcie,
którego nam udzieliły w tym projekcie.

Patronat honorowy:

RZECZNIK PRAW DZIECKA

Marek Michałak

Patronat merytoryczny:

UNIwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Wydział Studiów Edukacyjnych

Partnerzy:

WYDAWNICTWA
SZKOLNE
i PEDAGOGICZNE

WIEM. CZUJĘ...
POMAGAM!

Dołączona płyta DVD zawiera materiały dodatkowe do scenariuszy lekcji

- Fragmenty reportaży do wyświetlenia podczas zajęć (materiały dla uczniów).
- Inne materiały dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia zajęć.

Do odtworzenia materiałów nagranych na płycie niezbędny jest odtwarzacz DVD lub komputer z napędem DVD. Wszystkie materiały zamieszczone są ponadto na stronie internetowej www.wiemczujepomagam.pl.

Pełne wersje odcinków z IV serii Efekt Domina, dostępne są na stronie www.kulczykfoundation.org.pl. Rekomendujemy nauczycielom zapoznanie się z całymi odcinkami przed przeprowadzeniem zajęć na nich bazujących.

Wymagania techniczne:

KOMPUTER: komputer z czytnikiem DVD podłączony do ekranu lub rzutnika za pomocą złącza VGA lub HDMI

RTV: odtwarzacz DVD lub BR podłączony do ekranu lub rzutnika za pomocą złącza HDMI

Materiały edukacyjne Kulczyk Foundation

DLA NAUCZYCIELI:

DLA RODZICÓW:

Bo najważniejszy jest człowiek